

NOVA
UNIVERZA

Transatlantsko sodelovanje in diaspora kot mehka moč – vloga in pomen izobražencev v Združenih državah Amerike in Kanadi

Inštitut ASEF za izobraževanje in raziskovanje
Nova Univerza, Fakulteta za državne in evropske študije
Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
ARIS - Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Ljubljana, 2023

CRP 2021 številka V7-2118

Obdobje trajanja projekta: 1. 10. 2021–30. 9. 2023

Sodelujoči instituciji: Inštitut ASEF in Nova Univerza, Fakulteta za državne in evropske študije

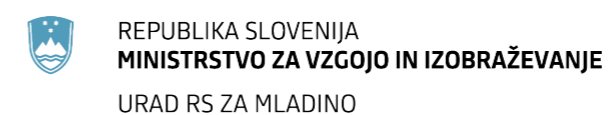
Vodja raziskovalnega projekta: dr. Marinka Žitnik

Sodelavci raziskovalnega projekta: dr. Gorazd Justinek, dr. Dejan Valentinčič, Barbara Zupan, Mark Anže Šuštar, Kaja Cunk

Oblikovanje in prelom: Lea Husel

Projekt št. V7-2118 je sofinancirala Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna in naslednji sofinancerji: Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve.

Vsebinski spremljevalec projekta št. V7-2118 na Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve je Andrej Medica.

KAZALO

1	Uvod	1
2	Kontekstualizacija pojma mehke moči	2
3	Vpogled v politike na področju krepite mehke moči po izbranih državah	3
4	Empirični del	8
4.1	Metodologija	8
4.2	Kvantitativni del raziskave	8
4.2.1	Udeleženci	9
4.2.2	Postopek	9
4.2.3	Rezultati	10
4.2.4	Analiza odgovorov	19
4.2.5	Povzetek kvantitativnega dela raziskave	21
4.3	Kvalitativni del raziskave	23
4.3.1	Udeleženci	23
4.3.2	Postopek	24
4.4	Rezultati s citati in analizo	24
4.4.1	Ugotovitve fokusne skupine z akademiki oziroma intelektualci	25
4.4.2	Ugotovitve fokusne skupine s kulturniki	31
4.4.3	Ugotovitve z naknadnega pogovora z dvema kulturnikoma	37
4.4.4	Ugotovitve fokusne skupine z gospodarstveniki	42
5	Končna analiza	46
6	Predlogi	47

KAZALO PRILOG

1	Vprašalnik	50
2	Surovi rezultati vprašalnika	69
3	Okvirna vprašanja fokusnih skupin (kulturniki, izvaja ASEF)	89
4	Okvirna vprašanja fokusnih skupin (akademiki oziroma intelektualci, izvaja ASEF)	91
5	Okvirna vprašanja fokusnih skupin (gospodarstveniki, izvaja NU)	93

1. UVOD

Koncept mehke moči se osredotoča na prepričevanje in privlačnost političnih vrednot, kulture in politike neke države za razliko od trde moči, ki temelji na vojaški ali gospodarski moči. Mehka moč se izraža pretežno skozi posameznike in civilno družbo ter se manifestira v subtilnih oblikah. Ta oblika vpliva je ključna za globljo uveljavitev države v mednarodni skupnosti in igra ključno vlogo pri reševanju globalnih problemov, ki zahtevajo sodelovanje med državami. V Sloveniji ta koncept še ni prejel zadostne pozornosti in raziskav, primerljivih z drugimi državami. Zato je pomembno, da Slovenija bolje razume svojo mehko moč ter prepozna njen obseg in potencial, saj je to ključno za uspešno delovanje v sodobnem mednarodnem okolju.

Projekt z naslovom "Transatlantsko sodelovanje in diaspora kot mehka moč – vloga in pomen izobražencev v Združenih državah Amerike in Kanadi" je rezultat plodnega sodelovanja med Inštitutom ASEF in Novo Univerzo, Fakulteto za državne in evropske študije. Osrednji cilj projekta je bil raziskati in osvetliti vlogo ter pomen slovenske diaspore v Združenih državah Amerike in Kanadi kot ključnega dejavnika slovenske mehke moči. Za doseg tega cilja smo izvedli obsežno raziskovanje, ki se je razdelilo na več korakov. Najprej smo zbirali statistične podatke o slovenskih intelektualcih, kulturnikih in gospodarstvenikih, ki so bivali v ZDA in Kanadi. Te podatke smo sistematično dokumentirali in shranili v bazo podatkov. Poleg tega smo uporabili kvantitativno metodologijo, ki je vključevala anketo, razdeljeno med nedavne slovenske migrante v ZDA in Kanadi. Na ta način smo pridobili obsežno količino kvantitativnih podatkov. Poleg tega smo izvedli tudi kvalitativno raziskovanje, ki je vključevalo metodo fokusnih skupin. S pomočjo te metode smo pridobili podrobne in globinske vpoglede v razumevanje problematike s strani slovenske diaspore. Da bi pridobljene informacije postavili v širši kontekst, smo analizirali tudi primere dobrih praks iz drugih držav, ki so se ukvarjale s podobnimi vprašanji. Končno, na podlagi vseh pridobljenih ugotovitev smo pripravili celovito poročilo, ki združuje tako kvantitativne kot kvalitativne podatke ter analize primerov, s čimer smo poglobili razumevanje vloge in pomena slovenske diaspore v ZDA in Kanadi kot ključnega dejavnika slovenske mehke moči.

To poročilo predstavlja naš prispevek k boljšemu razumevanju razvoja, obsega in potenciala slovenskih intelektualcev, kulturnikov ter gospodarstvenikov, ki živijo v Severni Ameriki, zlasti tistih, ki so se izselili po letu 1991. S tem želimo odpreti novo perspektivo transatlantskega sodelovanja in osvetliti interes, možnosti ter vpliv slovenske diaspore pri promociji Slovenije, zastopanju njenih interesov ter krepitvi njene mednarodne prisotnosti in globalne prepoznavnosti.

2. PREGLED IN OZADJE POJMA MEHKE MOČI

Angažma diaspore je bil v času osamosvojitve Slovenije leta 1991 največji. S socialnim in kulturnim kapitalom, ki ga imajo v tujini živeči pripadnice in pripadniki slovenskega naroda, in mehko močjo, ki jo prinaša socialno-kulturni kapital, so uspeli nuditi podporo procesom osamosvajanja ter kasnejšega gospodarskega in diplomatskega povezovanja. Koncept mehke moči izhaja iz teorije Josepha S. Nya (2004; 2019), profesorja na School of Government, Harvard University. Mehka moč je sposobnost vplivanja na druge za doseganje rezultatov s prepričevanjem in spodbujanjem namesto s prisilo. Mehka moč ima lahko različne vire, denimo kulturo, vrednote, oblikovanje politik.

Z vprašanjem vloge in pomena slovenskih izobražencev v ZDA in Kanadi se je v preteklem desetletju ukvarjalo nekaj projektov, poleg tega pa so posamezni avtorji in organizacije v diaspori tematiko znanstveno analizirali in o njej publicirali brez financiranih projektov. Da je tematika aktualna in ponuja izredne priložnosti za Slovenijo v smeri njene večje internacionalizacije in globalne prepoznavnosti, kaže tudi več zaključnih del študija s tega področja.

Izbrana literatura:

- Nye, Joseph S. (2019): Soft Power and the Public Diplomacy Revisited. *The Hague Journal of Diplomacy*, 14: 1-14.
Nye, Joseph S. (2004): *Soft power: the means to success in world politics* (1st ed.). New York: Public Affairs.

3. VPOGLED V POLITIKE NA PODROČJU KREPITVE MEHKE MOČI PO IZBRANIH DRŽAVAH

Poglavje je posvečeno pregledu ključnih državnih politik na področju krepitve mehke moči. Nastalo je na podlagi pregleda ukrepov držav na področju politike vračanja, ki so bili zbrani v okviru raziskovalnega projekta "Omilitveni posledici bega možganov in krepitev mehanizma kroženja možganov", pod vodstvom dr. Dejana Valentinčiča. Iz nabora ukrepov dvajsetih držav smo za potrebe projekta izluščili tiste politike, ki so vezani na krepitev mehke moči. Ukrepi so po državah smiselno združeni in predstavljeni v nadaljevanju.

Romunija ima zaradi zelo visokega izseljevanja eno izmed vladnih prioritet privabljanje visokoizobraženih Romunov nazaj v domovino. Za to jim ponujajo različne ugodnosti ob investicijah, odpiranje novih podjetij ter zagonskih projektov na področju podjetništva. Ker je večina izseljenih iz Romunije fizičnih delavcev, je velika pozornost namenjena njihovem informiranju glede pravic, ki jih imajo na tujem, ter kako si urediti status, da ne bi prihajalo do njihovega izkoriščanja. Njena soseda **Bolgarija** je kot najvidnejši ukrep uvedla spletno platformo »Vodič v Bolgarijo«, na kateri objavljajo informacije o prostih delovnih mestih ter nudijo informacije in nasvete o administrativnih postopkih. Družinski člani vračajočih, ki ne govorijo bolgarsko, so upravičeni do vrednostnih bonov za učenje bolgarskega jezika. Obstajajo tudi olajšave pri plačevanju najemnine za nastanitev za prvo leto po vrnitvi.

Ozrmo se še nekoliko bolj na sever, k višegrajskim državam, ki v zadnjih letih doživljajo nadpovprečno ekonomsko rast, a so še vedno deležne izseljevanja kvalificiranega kadra. **Češka** skuša izseljence nagovoriti s tradicionalnimi politikami, kjer kot najpomembnejšo vidijo program »Češke šole brez meja«. Gre za pristočasni dopolnilni pouk češkega jezika in domoznansva. Trenutno v tujini deluje 110 čeških šol, od katerih jih ima 12 polno akreditacijo Ministrstva za izobraževanje in izvajajo identičen program kot šole na Češkem. Ugotavljajo, da je interes staršev za takšne šole včasih celo večji kot njihov lastni interes za udejstvovanje v družtvih, zato menijo, da je to najpomembnejši pristop za ohranjanje vezi in lažjo integracijo ob morebitnem povratku. Pod določenimi pogoji lahko češki državljani zaprosijo za materialno pomoč v povezavi s selitvijo in z nadaljnjim prebivanjem ter integracijo. Za osebe v stiski je predvidena možnost financiranja/sofinanciranja potnih in selitvenih stroškov, zagotovitev začasne namestitve po prihodu na Češko, sofinanciranje najemnin, različne oblike pomoči pri iskanju zaposlitve, pomoč pri nostrifikaciji spričeval/diplom, vključitev v jezikovne tečaje, osebna asistenca pri integraciji. Politike **Slovaške** na tem področju so še manj izrazite. Omeniti velja le portal »Careers without borders«, ki je bil

vzpostavljen že leta 2009 in je skupaj z izbranimi slovaškimi podjetji slovaške strokovnjake na tujem spodbujal, da naj se vrnejo na Slovaško ter tam v polnosti izkoristijo svoje potenciale, ponujali so tudi konkretno pomoč.

Madžarska svoje ukrepe namenja bolj fokusirano na pripadnike starejše diaspore in še posebej avtohtone madžarske skupnosti v sosednjih državah (nekdanja Ogrska, t. i. Karpatki bazen). Predvsem pristop do skupnosti v Romuniji in še bolj v Ukrajini kaže tudi ambicijo po priseljevanju tamkajšnjih Madžarov na Madžarsko. Tako sta bila vzpostavljena programa, ki Madžarom zunaj Madžarske ponujata štipendije za preživetje določenega obdobja na Madžarskem in spoznavanje jezika, plesa, tradicije, vere in drugih kulturnih prvin. Po drugem programu pa mednje odhajajo učitelji iz Madžarske, ki jih učijo enakih vsebin.

S precejšnjim izseljevanjem se je po vstopu v EU spoprijemala tudi **Poljska**, ki je na tem področju ubrala proaktiven pristop. V okviru vladnega programa, ki je bil sprejet za obdobje 2015–2020 (in je vseboval akcijske programe po posameznih ministrstvih), je bila ena od točk tudi vzpostavitev informacijske točke, ki bi potencialne povratnike obveščala o davčnih in pokojninskih zadevah, kako urediti dokumente itn. Pomembno vlogo igra tudi regionalna raven (regije oziroma vojvodstva) in lokalna raven. Ukrep, ki ga je sprejelo več mest in ga velja posebej omeniti, so nastanitvene kapacitete (stanovanja), ki so jih nekatera mesta rezervirala za povratnike, ali posebne ugodnosti za nastanitev v obliki oprostitve davka ali subvencij.

Z velikim izseljevanjem se od vstopa v EU spoprijemajo tudi baltske države, ki so se prav tako poslužile različnih politik za privabljanje rojakov nazaj domov ali izkoriščanja njihovega potenciala, če ostanejo na tujem. Prva se je spodbujanja povratništva lotila **Litva**, ki je leta 2011 zagnala program »Global Lithuania diaspora program«. Za izvajanje je (bil) odgovoren oddelek za Litovce po svetu ministrstva za zunanje zadeve. Hkrati je vlada vzpostavila spletno stran »I choose Lithuania«, ki promovira povratništvo in nudi informacije. V zadnjem obdobju ni več namenjena le pripadnikom diaspore, ampak komur koli, ki se zanima za priselitev v Litvo. Omeniti velja tudi nevladno organizacijo »Global Lithuanian Leaders«, v katero je včlanjenih prek 1.700 profesionalcev, ki živijo v 49 državah. Povezujejo se z namenom prenosa znanja, ki bi državi pomagalo pri razvoju. Eden izmed fokusov je tudi spodbujanje mladih profesionalcev, da bi se vrnil v Litvo ali vsaj delili pridobljeno znanje. Z volitvami leta 2020 je država uvedla tudi poseben volilni okraj in poslansko mesto, ki ga izvolijo Litovci v diaspori. **Latvija** je leta 2019 sprejela Zakon o diaspori. Ta diaspora definira kot skupnost državljanov in nedržavljanov latvijskega rodu na tujem ter njihove družinske člane. Leta 2018 je ministrstvo za zaščito okolja in regionalni razvoj zagnalo

pilotni projekt za spodbujanje vračanja družin PAPS (kratica latvijskega poimenovanja za Regional Remigration Coordinator project). Program ima pet regionalnih koordinatorjev, ki pomagajo pri iskanju zaposlitve, nastanitve, urejanju otroških dodatkov, vpisovanju v šole ter pri prijavljanju za finančno pomoč, če ima nekdo namen odpreti podjetje v Latviji. Da bi država izboljšala institucionalni odnos do diaspore, je uvedla tudi posebno mesto ambasadorja na zunanjem ministrstvu, ki je pristojen posebej za diasporo.

V **Španiji** je velika pozornost namenjena spodbujanju ustanavljanja podjetij sodobnih izseljencev in privabljanju raziskovalcev – s poenostavitvami habilitacij, lažjim priznavanjem v tujini pridobljene izobrazbe, ponujanjem posebnih mentorstev itn. Nudijo tudi pomoč pri načrtovanju vrnitve in selitvi. Zelo podobni so tudi pristopi **Portugalske**, le da je še večji fokus na spodbujanju podjetništva ter da je sistem poleg nacionalno organiziran tudi na regionalni ravni. Reševanja potreb po kvalificirani delovni sili v nekaterih sektorjih portugalskega gospodarstva se je država lotila skozi finančne podpore povratnikom, z ugodnejšim davčnim režimom in kreditno linijo za podporo poslovnim naložbam. Portugalski izseljenci in njihovi otroci imajo prav tako pravico do prijave na visokošolski študij na Portugalskem, zanje je tudi rezerviranih 7 % študijskih mest, namen je, da bi za tem ostali na Portugalskem. Obstajajo tudi davčne olajšave za povratnike.

Država, ki ima prav tako davčne olajšave za povratnike (in tudi visokoizobražene tujce), je **Italija**. Davčne olajšave so namenjene vsem, medtem ko so bonitete glede javnih stanovanj in pokojninskih ugodnosti namenjene le italijanskim državljanom na tujem.

Povsem drugače pa je na severu celine. Države z najmanj dodelanim odnosom do diaspore so skandinavske države. **Švedska** nima posebnih politik glede švedskih izseljencev v tujini niti posebne zakonodaje ali državne ustanove, ki bi zasledovala njihove interese. Švedska se ukvarja predvsem z izzivi vključevanja/integracije priseljenih, predvsem z begunci. Nima in niti ne načrtuje posebne strategije ali zakonodaje, ki bi bila osredinjena na pripadnike diaspore. Upoštevač merilo kakovosti življenja sodi Švedska med najboljše med državami OECD, med pet najprivlačnejših držav za delavce s podiplomsko izobrazbo (poleg ZDA, Avstralije, Nove Zelandije in Kanade) in med najprivlačnejše države za podjetnike, ki so rojeni v drugih državah (poleg Norveške, Finske, Danske), saj ima nizke zahteve za pridobitev podjetniškega vizuma. To šteje kot svoje ključne prednosti, da je zanimiva za priseljevanje. Podobno velja za **Finsko**. Vlada sicer vsakih pet let sprejme program vladne politike, ki je namenjen poglobljanju stikov med Finsko in v tujini živečimi Finci. Osredinja se na razvoj finskih šol v tujini, podporo dejavnosti za otroke in mladostnike, spodbujanje volilne udeležbe in na delovanje finskega izseljeniškega parlamenta. **Danska** je še

bolj mačehovska, saj Dancev v tujini finančno ne podpira, izseljeni državljani precej hitro začnejo izgubljati svoje pravice in ugodnosti socialne države. Diaspora kulturne aktivnosti ali poučevanje otrok izvaja na lastne stroške oz. s podporo gostujoče države. Po dveh letih v tujini danski državljani izgubijo volilno pravico. Tudi politik za spodbujanje vračanja ne poznajo. Pred nekaj leti pa je bila ustanovljena projektna skupina, ki je po irskem in avstralskem zgledu pripravila priporočila, kako bolje izkoristiti potencial diaspore na področju gospodarstva. Na podlagi priporočil je bila leta 2019 ustanovljena neprofitna organizacija Diaspora Denmark. V upravnem odboru gre za javno-zasebno partnerstvo; močno besedo imajo predstavniki gospodarstva, saj je cilj vključitev diaspore v njegovo večjo internacionalizacijo. Med drugih vzpostavljajo brezplačne stike (»match-making«), vzpostavljajo pa tudi digitalno platformo.

Sorodne, a manj izrazite pristope lahko opazimo pri germanskih državah v središču Evrope. **Nemčija** je primer države, ki nima posebej razvitih politik do svoje diaspore. Sorodno neizrazit odnos do diaspore, a dodelan pristop za privabljanje kvalificirane tuje delovne sile ima **Avstrija**. Njena zanimiva posebnost je, da imajo pri določanju in aplikaciji ukrepov veliko svobode in iniciative zvezne dežele. **Nizozemska** je država, ki nima dejansko nobenih politik do diaspore. Čeprav je tradicionalno imigracijska država, se spoprijema tudi z določeno emigracijo, a tega ne nagovarja kot problem. Aktivno pa spodbuja priseljevanje visokoizobraženega kadra. Tudi **Švica** nima posebnih določil za pripadnike diaspore. Švicarjem, ki se želijo vrniti nazaj v državo, pri integraciji pomaga Auslandschweizer-Organization.

Obstajajo pa tudi države s povsem drugačnimi pristopi. Država, ki je znana po veliki diaspori in izdelanih politikah do nje, je **Irska**. Nič drugače ni pri sodobnih izseljencih. Velika pozornost je namenjena predvsem informiranju; obstaja več platform, ki nudijo praktične informacije in nasvete. Hkrati so se lotili olajševanja postopkov in ustvarjanja pogojev za lažje vračanje. Niso se odločili za model velikih projektov privabljanja, ampak odpravljajo številnih ovir, ki posameznikom otežujejo vračanje ali jih od tega odvrtaajo (pri tem se ne omejujejo le na visokoizobražene, saj na enake ovire naletijo vsi segmenti posameznih povratnikov). Izraziteje kot katera koli država Irska osrednjo pozornost namenja podjetništvu – ustvarjanju različnih programov in spodbud, ki bi pripadnike iz diaspore privabljali k odpiranju podjetij na Irskem, in ugodnemu podjetniškemu okolju, ki spodbuja tuje investicije. Irska je sicer zelo zanimiva pri svojih politikah do diaspore tudi po tem, da veliko pozornost namenja socialni komponenti – podpora rojakom na tujem, če zapadejo v ekonomske težave.

Irska je pogosto tudi zgled, po katerem se poskušajo zgledovati balkanske države, ki jih izseljevanje tudi hudo pesti. Tudi **Grčija** se spoprijema z velikim izseljevanjem, ki se je še dodatno okrepilo v času hude ekonomske krize v državi. Tako vlada namenja številne ukrepe, ki bi spodbudili vračanje. Kot enega zanimivejših omenimo, da je vlada pred izbruhom covidne krize načrtovala obsežen program, s katerim bi spodbudila vračanje visokoizobraženih grških državljanov v domovino. 500 vrhunsko izobraženim osebam, ki bi se vrnile, bi zagotovili primerljive življenjske pogoje, kot jih imajo v tujini, vključujoč 3.000 EUR plače.

Črna gora se trudi izobražene pripadnike diaspore privabljati predvsem z ugodno davčno in socialno politiko. Tako inovativnim zagonskim podjetjem in naprednim raziskovalnim projektom oprostijo plačilo davka na dohodek in del obveznih prispevkov za socialno zavarovanje (del zakonodaje, ki to ureja, je že bil sprejet, del pa naj bi še bil).

Tudi **Hrvaška** je poskušala prevzeti nekatere dobre prakse Irske. Kot poseben ukrep za spodbujanje vračanja je bil na Osrednjem uradu za Hrvate zunaj Republike Hrvaške vzpostavljen Urad dobrodošlice, ki zainteresirane za vračanje informira o carinskih in davčnih okoliščinah za povratnike, možnostih zaposlitve, priznavanju izobrazbe in poklicnih kvalifikacij, pridobivanju državljanstva itn. Povratnikom je na voljo tudi svetovalec oz. mentor, ki jim pomaga skozi postopke. Drugi ukrep, ki ga posebej omenimo, so kvote za študente iz izseljenstva, ki jih morajo imeti vsi študijski programi.

4. EMPIRIČNI DEL

4.1 Metodologija

Pri empirični raziskavi smo se odločili za uporabo konvergentnega raziskovalnega pristopa, ki je kombiniral več različnih metod. Raziskava je potekala v dveh vzporednih fazah, in sicer kvantitativni in kvalitativni, kar nam je omogočilo celostno razumevanje obravnavane problematike.

V prvem delu projekta smo izvedli popis, analizo in oceno dosedanje vloge, obsega, interesov ter možnosti slovenske diaspore v Severni Ameriki glede promocije Slovenije. V ta namen smo vzpostavili podatkovno bazo, ki vključuje slovenske izobražence, gospodarstvenike in kulturnike v ZDA in Kanadi. Analizo teh zbranih podatkov smo izvedli s pomočjo sodobnih statističnih tehnik in tehnologije podatkovnega rudarjenja.

V kvantitativni fazi raziskave smo uporabili analizo anket, ki smo jo oblikovali na podlagi ugotovitev, pridobljenih v prejšnji fazi raziskave. Anketo smo razdelili med slovenske migrante in osebe slovenskega porekla (tj. rojene v tujini slovenskim staršem) v ZDA in Kanadi.

Na osnovi rezultatov, pridobljenih iz anket, smo oblikovali načrt za izvedbo kvalitativne faze. Izbrali smo metodo fokusnih skupin, ki so služile nadaljnjemu poglobljenemu raziskovanju in boljšemu razumevanju zbranih informacij. Z izbiro najrelevantnejših sogovornikov iz obstoječe komunikacijske mreže ter baze izobraženih in aktivnih posameznikov v diaspori v ZDA in Kanadi smo omogočili izvedbo podrobnih pogovorov. Dodatno smo izbrali še dve osebi za naknadne intervjuje, s čimer smo raziskavi dodali globino in perspektivo.

4.2 Kvantitativni del raziskave

Vprašalnik (priloga 1) je bil posredovan osebam v bazi, ki smo jo sestavili, v angleškem in slovenskem jeziku. Prav tako je bila povezava deljena na družbenih omrežjih Inštituta ASEF. Izpolnjevanje je potekalo na platformi 1ka.si.

4.2.1 Udeleženci

V anketnem vprašalniku je sodelovalo skupno 279 oseb. Vendar pa je 47 od teh oseb zgolj delno izpolnilo vprašalnik in predčasno zaprlo brskalnik, zaradi česar smo njihove odgovore označili kot neveljavne in jih nismo upoštevali pri nadaljnjem analiziranju. Od preostalih 192 veljavnih vprašalnikov, ki smo jih upoštevali, je bilo med sodelujočimi 85 intelektualcev, 21 kulturnikov, 52 gospodarstvenikov ter 55 oseb iz različnih drugih področij. Od teh 192 udeležencev jih je 117 iz ZDA in 75 iz Kanade. Med njimi je 56 oseb ustrezalo ciljni populaciji, ki smo jo določili: to pomeni, da so se specializirali na enem od treh področij in so se iz Slovenije izselili po letu 1991.

4.2.2 Postopek

Najprej smo izvedli pregled "neobičajnih" podatkov, pri čemer smo opazili dva odgovora, ki sta vsebovala napačne podatke. En udeleženec je navedel letnico rojstva 1883, kar smo prepoznali kot očitno tipkarsko napako. Da bi ohranili skladnost odgovora z ostalimi podatki, kot so letnica izselitve iz Slovenije (2003) in stopnja izobrazbe ob izselitvi, smo letnico spremenili v 1983. Drugi udeleženec je navedel letnico izselitve kot 1900. Glede na ustreznost te letnice v povezavi z letnico rojstva (1962) in stopnjo izobrazbe ob izselitvi ("med šolanjem"), smo ocenili, da je pravilna letnica izselitve 1980.

Nato smo izvedli frekvenčno analizo zaprtih odgovorov za vse udeležence (192 odgovorov) ter ločeno za ciljno populacijo (izseljeni po letu 1991 in na enem od treh ciljnih področij delovanja: 56 odgovorov). S pomočjo orodij Excel in RStudio smo ustvarili tabele s frekvenčno porazdelitvijo odgovorov v zaprtem formatu. Hkrati smo grobo preučili število odgovorov na odprta vprašanja; večina odgovorov se je pojavila pri zadnjih vprašanjih, kot sta 53. in 56. vprašanje ter tudi 60. in 65. (ki obravnavata obstoječe in prihodnje sodelovanje s Slovenijo).

Po opravljeni frekvenčni analizi zaprtih odgovorov smo izvedli kategorizacijo odgovorov odprtih vprašanj. Postopek smo začeli z branjem odgovorov v kategoriji "drugo" pri vprašanjih zaprtega tipa in nato določili višje ravni kategorij, kamor smo grupirali podobne odgovore. Pri nekaterih vprašanjih odprtega tipa je bilo odgovorov malo, zato se je včasih en odgovor uvrstil v celotno kategorijo. Odločili smo se, da odgovore grupiramo v kategori-

je, brez podkategorij, zaradi omejenega števila odgovorov.

Po kategorizaciji odgovorov smo izvedli frekvenčno analizo teh kategorij, pri čemer smo ustvarili tabele s frekvenčno porazdelitvijo posameznih kategorij odgovorov odprtega tipa ter kategorij odgovorov na vprašanja "drugo". Za vsako vprašanje odprtega tipa smo pripravili tabele, kjer so bili surovi odgovori razvrščeni v ustrezne kategorije, kar omogoča pregled vsebine odgovorov poleg samih kategorij.

4.2.3 Rezultati

Pričujoče poglavje vsebuje predstavitev izbora podatkov, zbranih z anketo. Popolni rezultati v surovi obliki so zbrani v prilogi 2.

Največ udeležencev je glede na področje delovanja intelektualcev, več je takih, ki prihajajo iz ZDA kot iz Kanade, večinoma pa so se respondenti (tisti, ki so se rodili v Sloveniji) izselili po letu 1991. Udeležencem se sodelovanje njihove trenutne države bivanja s Slovenijo zdi srednje perspektivno, nekoliko bolj perspektivno se jim sodelovanje zdi za specifično področje turizma.

Tabela 1 Država trenutnega bivanja vseh respondentov

Država trenutnega bivanja	f	%
ZDA	117	60,94
Kanada	75	39,06
	192	100

Tabela 2 Število respondentov, ki so bili rojeni v Sloveniji

Rojeni v Sloveniji	f	%
Ne	94	48,96
Da	98	51,04
	192	100

Tabela 3 Število respondentov, ki so bili izseljeni pred in po letu 1991

Država trenutnega bivanja	f	%
Pred 1991	27	27,27
Po 1991	72	72,73
	99	100

Večinoma se udeležencem zdi, da manjka transparentnega poročanja o možnostih za sodelovanje s Slovenijo, nekateri pa navajajo tudi, da manjka angažiranosti za sodelovanje ter da je sodelovanje preveč postopkovno zahtevno. Odgovore v tabelah 4 in 5 so podali udeleženci, ki so pred tem navedli, da se jim sodelovanje ne zdi transparentno.

Tabela 4 Zakaj se respondentom sodelovanje s Slovenijo **ne zdi** perspektivno.

Zakaj se vam ne zdi perspektivno?	f	%
Drugo [tabela 5]	11	29,73
Manjka mi transparentno poročanje o možnostih za sodelovanje s Slovenijo, saj sam/-a ne vem, na koga naj se obrnem oz. nimam dovolj časa, da bi samoiniciativno iskal/-a možnosti.	10	27,03

V Sloveniji prevladuje mentaliteta, da se nice-sar ne da narediti, zato na tej strani manjka angažiranosti za sodelovanje.	5	13,51
Sodelovanje s Slovenijo je preveč postopkovno in birokratsko zahtevno, da bi se izplačalo državi mojega trenutnega bivanja (tj. ZDA ali Kanada).	5	13,51
Slovenija je na splošno premalo odprta za sodelovanje z državo mojega trenutnega bivanja (tj. ZDA ali Kanada).	2	5,41
	37	100

Tabela 5 Odgovori pod kategorijo "drugo" na vprašanje, zakaj se respondentom sodelovanje s Slovenijo ne zdi perspektivno.

Zakaj se vam ne zdi perspektivno? - drugo	f	%
Sloveniji ne manjka nič, ZDA/Kanada sta problem	2	22,22
Slovenija je premajhna država	2	22,22
ni pravih iniciativ	1	11,11
mladi Slovenci so preveč okupirani s študijem	1	11,11
ne vem	1	11,11
turizem v ZDA/Kanado [sic]	1	11,11
slabo kulturno vzdušje v Sloveniji	1	11,11
	9	100

Sicer pa je večina izrazila interes, da bi s Slovenijo v prihodnje sodelovala na lastnem profesionalnem področju, do sedaj pa jih enaka mera udeležencev še ni sodelovala. Sodelovanje si posamezniki želijo opraviti s participacijo v slovenskih društvih in organizacijah, z vzpostavljanjem raznih stikov med Slovenijo ter podjetji in organizacijami v ZDA in Kanadi ter s širjenjem besede o dobrih praksah sodelovanja med slovenskimi kolegi v ZDA ter Ka-

nadi. Tisti udeleženci, ki za sodelovanje niso zainteresirani, so v veliki meri navajali, da niso o tem nikoli razmišljali, kar še vedno nakazuje na potencial za sodelovanje v prihodnosti v primeru dobre ponudbe.

Tabela 6 Število respondentov, ki so v preteklosti že profesionalno sodelovali s Slovenijo.

Ste profesionalno že sodelovali s Slovenijo iz tujine?	f	%
Ne	122	63,87
Da	69	36,13
	191	100

Tabela 7 Število respondentov, ki si želijo v prihodnosti profesionalno sodelovati s Slovenijo.

Želja v prihodnosti (dodatno) sodelovati s Slovenijo	f	%
Ne	66	34,55
Da	125	65,45
	191	100

Tabela 8 Razlogi, zakaj nekateri respondenti ne bi želeli sodelovati s Slovenijo

Zakaj ne bi sodelovali s Slovenijo	f	%
Nikoli nisem o tem razmišljal/-a.	27	40,30
Drugo [tabela 9].	19	28,36
Sodelovanje s Slovenijo na mojem področju se mi ne zdi dovolj perspektivno.	9	13,43

Sodelovanje s Slovenijo je preveč postopkovno in birokratsko zahtevno.	6	8,96
S Slovenijo sem že poskusil/-a sodelovati, vendar ni bilo interesa.	3	4,48
Ne zdi se mi, da bi bila Slovenija odprta za sodelovanje na mojem profesionalnem področju.	3	4,48
	67	100

Tabela 9 Odgovori pod kategorijo "drugo" na vprašanje, zakaj respondenti ne bi želeli sodelovati s Slovenijo

Zakaj ne bi Sodelovali s Slovenijo – drugo	f	%
osebni razlogi	15	78,95
slabe izkušnje s predhodnimi poskusi	1	5,26
nimam interesa za to	1	5,26
ni priložnosti za sodelovanje na mojem področju	1	5,26
to že dovolj delam	1	5,26
	19	100

Udeleženci so večinoma mnenja, da Slovenija ne dela dovolj za povezovanje Slovencev po svetu, prav tako ne za navezovanje Slovencev po svetu na Slovenijo, več bi po njihovem mnenju lahko delala z zagotavljanjem informacijske podpore o možnostih, z organizacijo raznih dogodkov, s finančno podporo organizacijam, z ustvarjanjem baze Slovencev po svetu ipd. Sicer pa se jim kot dobri primeri praks zdijo razni, že obstoječi, dogodki in prisotnost predstavnikov Slovenije na dogodkih ter organizacije, ki delujejo z namenom povezovanja. Kulturniki na tem področju niso navedli nobene dobre prakse, kar pomeni, da je tukaj še veliko prostora za napredek.

Tabela 10 Število respondentov po mnenju, kaj bi Slovenija lahko delala boljše za povezovanje slovenskih kulturnikov po svetu

Kaj bi Slovenija lahko delala boljše pri povezovanju in združevanju slovenskih kulturnikov po svetu?	f	%
Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih sodelovanja Slovencev po svetu na kulturnem področju.	11	23,91
Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom.	10	21,74
S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih kulturnikov po svetu.	7	15,22
Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom.	6	13,04
Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih kulturnikov po svetu.	6	13,04
Z vzpostavitvijo baze vseh obstoječih organizacij in institucij, ki delujejo na povezovanju slovenskih kulturnikov po svetu, kjer se spremlja njihove aktivnosti in možnosti za sodelovanje, ki jih ponujajo.	5	10,87
Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih povezovanju in združevanju slovenskih kulturnikov po svetu.	1	2,17
	46	100

Tudi gospodarstveniki so mnenja, da ni dovolj aktivnosti za promocijo Slovenije potencialnim investitorjem v ZDA ali Kanadi, kot predloge izboljšav navajajo organizacijo raznih dogodkov in drugih priložnosti za mreženja, transparentno poročanje o možnostih sodelovanja investitorjev s Slovenijo ter osredotočanje na promocijo najbolj perspektivnih sektorjev slovenskega gospodarstva.

Tabela 11 Število respondentov po mnenju, kaj bi Slovenija lahko delala boljše za povezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu

Kaj bi Slovenija lahko delala boljše pri povezovanju in združevanju slovenskih gospodarstvenikov po svetu?	f	%
S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih gospodarstvenikov po svetu.	23	22,77
Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih povezovanja Slovencev po svetu na gospodarskem področju.	17	16,83
Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih povezovanju in združevanju slovenskih gospodarstvenikov po svetu.	15	14,85
Z vzpostavitvijo baze vseh obstoječih organizacij in institucij, ki delujejo na povezovanju slovenskih gospodarstvenikov po svetu, kjer se spremlja njihove aktivnosti in možnosti za sodelovanje, ki jih ponujajo.	14	13,86
Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih gospodarstvenikov po svetu.	12	11,88
Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom.	11	10,89
Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom.	5	4,95
Drugo	4	3,96
	101	100

Respondenti so mnenja, da bi Slovenija lahko obstoječim organizacijam, ki že delujejo v namen povezovanja Slovencev po svetu, nudila dodatno (finančno) podporo in pomoč ter da bi država tudi sama lahko organizirala kakšne dogodke ter vzpostavila seznam Slovencev, živečih v ZDA ali Kanadi, ter identificirala tiste, ki so pripravljeni sodelovati.

Tabela 12 Število respondentov po mnenju, kaj bi Slovenija lahko delala boljše za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo

Kaj bi Slovenija lahko delala boljše za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo?	f	%
S podporo akademskega izmenjevanja znanja, npr. s financiranjem skupnih raziskav slovenske univerze in univerz v tujini, podpiranjem gostujočih predavanj na slovenski univerzi.	26	16,67
Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih sodelovanja s Slovenijo na področju znanosti in izobraževanja.	23	14,74
S ponujanjem možnosti (delno) financiranega obiska domovine določenim številom posameznikov vsako leto ali finančna pomoč organizacijam, ki ponujajo obisk domovine v znanstveno-raziskovalne in izobraževalne namene.	23	14,74
Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom.	16	10,26
S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih intelektualcev po svetu s Slovenijo.	16	10,26
Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih intelektualcev po svetu s Slovenijo.	16	10,26
Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih vzpostavljanju in okrepitvi sodelovanja Slovenije s slovenskimi intelektualci po svetu.	13	8,33
Z vzpostavitvijo baze slovenskih intelektualcev po svetu in spremljanjem teh, ki so se izselili, ter ustrezno komunikacijo in ponujanjem možnosti sodelovanja ipd.	12	7,69
Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom.	6	3,85
Drugo	5	3,21
	156	100

Večina udeležencev ni del organizacije, društva ali podobnih združenj, ki delujejo pri promociji Slovenije ZDA ali Kanadi, vendar so izrazili željo, da bi bili del tovrstne organizacije v prihodnosti, ne vedo pa še, katere. Najbolj perspektivni vidiki promoviranja se jim zdijo slovenske navade in kultura ter turizem, šele nato pa promocija slovenskega znanja in dosežkov. Veliko udeležencev pa na promociji Slovenije že dela samostojno ter si to želi nadaljevati tudi v prihodnosti.

Tabela 13 Število respondentov glede na način, kako bi v prihodnosti promovirali Slovenijo v sklopu neke organizacije

Na kakšen način bi kot del organizacije v prihodnosti promovirali Slovenijo?	f	%
Kot turistično destinacijo.	82	15,07
Promoviranje slovenskih izdelkov.	62	11,40
Promoviranje slovenskih narodnih običajev in navad.	55	10,11
Promoviranje slovenskega jezika.	55	10,11
Promoviranje slovenskega znanja, kroženje znanja.	52	9,56
Za morebitno poslovno, gospodarsko sodelovanje.	45	8,27
Promoviranje slovenskih znanstvenih dosežkov in znanstvenikov.	44	8,09
Promoviranje Slovenije kot destinacijo, primerno za ustalitev in začetek družine.	43	7,90
Promoviranje študija v Sloveniji.	37	6,80
Promoviranje slovenske umetnosti.	34	6,25
Promoviranje slovenskih avtorjev in literature.	29	5,33
Drugo	6	1,10
	544	100

4.2.4 Analiza odgovorov

Kraj bivanja

Udeleženci, ki živijo v ZDA ali Kanadi, se med seboj ne razlikujejo statistično pomembno v stopnji splošne perspektivnosti, ki jo pripisujejo sodelovanju med Slovenijo in svojo trenutno državo bivanja, $\chi^2 = 1,72$, $p = 0,190$.

Prav tako se med seboj ne razlikujejo v stopnji perspektivnosti, ki jo pripisujejo sodelovanju med Slovenijo in svojo trenutno državo bivanja za sodelovanje na področju kulture, $\chi^2 = 0,17$, $p = 0,681$, na področju umetnosti, $\chi^2 = 0,30$, $p = 0,584$, gospodarstva in podjetništva, $\chi^2 = 1,48$, $p = 0,224$, ter turizma, $\chi^2 = 3,24$, $p = 0,071$. Vsa področja se obema skupinama zdijo srednje perspektivna, le turizem nekoliko bolj. Udeležencem iz ZDA pa se sodelovanje s Slovenijo na področju izobraževanja zdi perspektivnejše kot tistim iz Kanade, $\chi^2 = 6,19$, $p < 0,05$, prav tako se jim zdi perspektivnejše na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti, $\chi^2 = 8,48$, $p < 0,01$.

Kraj rojstva

Udeleženci se, glede na to, ali so se rodili v Sloveniji ali ne, med seboj ne razlikujejo statistično pomembno v stopnji splošne perspektivnosti, ki jo pripisujejo sodelovanju med Slovenijo in njihovo trenutno državo bivanja, $\chi^2 < 0,01$, $p = 0,969$.

Prav tako se med seboj ne razlikujejo v stopnji perspektivnosti, ki jo pripisujejo sodelovanju med Slovenijo in njihovo trenutno državo bivanja za sodelovanje na področju izobraževanja, $\chi^2 = 1,33$, $p = 0,249$, znanstveno-raziskovalne dejavnosti, $\chi^2 = 3,17$, $p = 0,075$, umetnosti, $\chi^2 = 2,35$, $p = 0,125$, gospodarstva in podjetništva, $\chi^2 = 2,48$, $p = 0,115$, ter turizma, $\chi^2 = 1,43$, $p = 0,232$. Vsa področja se obema skupinama zdijo srednje perspektivna, le turizem nekoliko bolj. Udeležencem, ki niso bili rojeni v Sloveniji, pa se sodelovanje s Slovenijo na področju kulture zdi perspektivnejše kot tistim, ki so se rodili v Sloveniji, $\chi^2 = 7,32$, $p < 0,01$.

Starost

Respondenti so v vprašalniku navedli letnico rojstva. Za namene statistične analize so bili na podlagi navedene letnice udeleženci razvrščeni glede na starostna obdobja. Nastale so štiri kategorije: v kategorijo 1 so bili uvrščeni mladi na prehodu v odraslost (1995–2004), v

kategorijo 2 udeleženci v zgodnji odraslosti (1982–1994), v kategorijo 3 udeleženci v srednji odraslosti (1962–1981) in v kategorijo 4 udeleženci v pozni odraslosti (manj od 1962). Udeleženci se glede na starostno skupino med seboj ne razlikujejo statistično pomembno v stopnji splošne perspektivnosti, ki jo pripisujejo sodelovanju med Slovenijo in njihovo trenutno državo bivanja, $\chi^2 = 3,18$, $p = 0,365$.

Prav tako se med seboj ne razlikujejo v stopnji perspektivnosti, ki jo pripisujejo sodelovanju med Slovenijo in svojo trenutno državo bivanja za sodelovanje na področju izobraževanja, $\chi^2 = 0,58$, $p = 0,900$, znanstveno-raziskovalne dejavnosti, $\chi^2 = 1,44$, $p = 0,696$, umetnosti, $\chi^2 = 5,14$, $p = 0,162$, gospodarstva in podjetništva, $\chi^2 = 2,21$, $p = 0,530$, ter turizma, $\chi^2 = 4,60$, $p = 0,204$. Vsa področja se vsem zdijo srednje perspektivna, le turizem nekoliko bolj. Udeleženci pa se glede na starostno obdobje statistično značilno razlikujejo v tem, koliko se jim zdi sodelovanje s Slovenijo perspektivno **na področju kulture, $\chi^2 = 19,79$, $p < 0,01$, in sicer se udeležencem v zgodnji odraslosti zdi to manj perspektivno kot tistim v pozni odraslosti.**

Udeleženci se glede na starostno obdobje ne razlikujejo statistično značilno v tem, ali so v preteklosti na profesionalnem področju že sodelovali s Slovenijo iz tujine, $\chi^2 = 7,24$, $p = 0,065$. Večina še ni profesionalno sodelovala s Slovenijo. Statistično značilno pa se razlikujejo po želji sodelovanja v prihodnosti, $\chi^2 = 9,83$, $p < 0,05$, in sicer so **udeleženci v zgodnji odraslosti manj od pričakovanega navajali, da ne želijo sodelovanja v prihodnosti, udeleženci v pozni odraslosti so več od pričakovanega navajali, da ne želijo sodelovanja v prihodnosti, manj od pričakovanega pa, da si sodelovanja v prihodnosti želijo.**

Udeleženci se glede na starostno obdobje v Sloveniji statistično pomembno razlikujejo v tem, ali so v preteklosti bili del združenja, ki deluje na področju promocije Slovenije v državi, kjer trenutno živijo, $\chi^2 = 8,92$, $p < 0,05$, in sicer so mladi na prehodu v odraslost manj od pričakovanega navajali, da so v preteklosti bili del tovrstnega združenja, udeleženci v zgodnji odraslosti več od pričakovanega, da niso bili, ter manj od pričakovanega, da so bili del tovrstnega združenja, udeleženci v pozni odraslosti pa manj od pričakovanega, da niso bili, več od pričakovanega pa, da so bili del takšnega združenja. Razlikujejo se tudi v tem, ali si del tovrstnega združenja želijo biti v prihodnje, $\chi^2 = 12,08$, $p < 0,001$. Mladi na prehodu v odraslost so manj od pričakovanega navajali, da si ne želijo biti del tovrstnega združenja v prihodnosti, prav tako udeleženci v srednji odraslosti, udeleženci v pozni odraslosti pa so več od pričakovanega navajali, da si del tovrstnega združenja ne želijo biti v prihodnje, manj od pričakovanega pa, da si želijo.

Karierno področje

Udeleženci se glede na stopnjo perspektivnosti statistično značilno **razlikujejo v tem, ali so v preteklosti na profesionalnem področju že sodelovali s Slovenijo iz tujine**, $\chi^2 = 16,66$, $p < 0,01$. Intelektualci so manj od pričakovanega navajali, da do sedaj na profesionalnem področju še niso sodelovali, več od pričakovanega pa, da so. Kulturniki so več od pričakovanega navajali, da so že sodelovali, gospodarstveniki pa manj od pričakovanega. Manj od pričakovanega so to navajali tudi ostali udeleženci, več od pričakovanega pa so slednji navajali, da še niso sodelovali. Prav tako se razlikujejo po želji sodelovanja v prihodnosti, $\chi^2 = 12,24$, $p < 0,01$, in sicer so **intelektualci manj od pričakovanega navajali, da si sodelovanja v prihodnosti ne želijo, več od pričakovanega pa, da si to želijo. Obratno pa velja za udeležence, ki ne spadajo ne pod intelektualce, ne pod kulturnike in ne pod gospodarstvenike.**

Pojavne razlike

Udeleženci iz ZDA pogosto izražajo mnenje, da so nekatera področja sodelovanja s Slovenijo bolj perspektivna v primerjavi s kanadskimi udeleženci. Kanadski gospodarstveniki so namreč prepričani, da Slovenija njihovega delovanja ne podpira dovolj. V starostni skupini starejših udeležencev je pogosto zaznati, da si sodelovanja v prihodnje ne želijo, čeprav so v preteklosti že sodelovali. Nasprotno pa mlajši udeleženci izražajo veliko željo po sodelovanju s Slovenijo. Izpostavljamo tudi, da rojstvo v Sloveniji močno vpliva na interes po sodelovanju s Slovenijo iz tujine. Posamezniki iz ciljne populacije projekta sploh pogosto izražajo željo po sodelovanju s Slovenijo. Med intelektualci je zaznati večjo željo po sodelovanju s Slovenijo, medtem ko gospodarstveniki pogosteje izražajo željo po samostojni promociji Slovenije.

4.2.5 Povzetek kvantitativnega dela raziskave

Na podlagi analize podatkov kvantitativnega dela raziskave lahko zaključimo naslednje:

- **Sodelovanje z Republiko Slovenijo**

Večina udeležencev meni, da Slovenija ne izvaja dovolj dejavnosti za povezovanje slovenske diaspore po svetu niti za povezovanje teh skupnosti z matično državo. Predlagajo večjo informacijsko podporo, organizacijo dogodkov, finančno podporo organizacijam ter

vzpostavitev baze Slovencev v tujini. Večina udeležencev je tudi mnenja, da primanjkuje transparentnega poročanja o obstoječih možnostih za sodelovanje. Nekateri izmed njih so izpostavili tudi pomanjkanje angažiranosti za sodelovanje ter zapletenost postopkov za sodelovanje. **Kljub zaznamim pomanjkljivostim pa večina udeležencev izraža interes za sodelovanje s Slovenijo na svojem profesionalnem področju, čeprav do sedaj še niso imeli takšnih izkušenj.** Najbolj perspektivni vidiki promocije se jim zdijo slovenske tradicije in kultura ter turizem, nato pa promocija slovenskega znanja in dosežkov. Številni udeleženci že samostojno delajo na promociji Slovenije in si želijo to nadaljevati tudi v prihodnosti.

- **Oblike sodelovanja**

Udeleženci izražajo željo po sodelovanju s participacijo v slovenskih društvih in organizacijah, vzpostavljanju stikov med Slovenijo ter podjetji in organizacijami v ZDA in Kanadi ter širjenju informacij o uspešnih praksah sodelovanja med slovenskimi kolegi v ZDA in Kanadi. **Tisti, ki niso izrazili interesa za sodelovanje, večinoma niso nikoli razmišljali o tej možnosti, kar kaže na potencial za prihodnje sodelovanje ob pravih priložnostih. Gospodarstveniki so mnenja, da ni dovolj aktivnosti za promocijo Slovenije potencialnim investitorjem v ZDA ali Kanadi.** Predlagajo organizacijo dogodkov za mreženje, transparentno poročanje o možnostih sodelovanja investitorjev s Slovenijo in poudarjajo promocijo najperspektivnejših sektorjev slovenskega gospodarstva.

- **Dobre prakse in potenciali**

Udeležencem se zdi, da obstajajo dobre prakse v obliki že obstoječih dogodkov in prisotnosti predstavnikov Slovenije na teh dogodkih. Po drugi strani pa **kulturniki niso navedli nobene konkretne dobre prakse, kar pomeni, da je tukaj še veliko prostora za napredek.** Udeleženci so mnenja, da bi Slovenija lahko obstoječim organizacijam, ki delujejo v namen povezovanja Slovencev po svetu, nudila dodatno (finančno) podporo in pomoč ter da bi država tudi sama lahko organizirala dogodke ter vzpostavila seznam Slovencev, živečih v ZDA ali Kanadi, ter identificirala tiste, ki so pripravljeni sodelovati.

4.3 Kvalitativni del raziskave

Kvalitativni del raziskave je obsegal pripravo in izvedbo fokusnih skupin. Po zaključku izpolnjevanja anketnega vprašalnika smo sestavili seznam posameznikov, ki predstavljajo kulturno, intelektualno in gospodarsko elito ciljne populacije, to je izseljencev po letu 1991. Nato smo jih kontaktirali in povabili k sodelovanju v fokusnih skupinah. Za vsako fokusno skupino smo želeli doseči šest udeležencev. Poleg tega smo povabili tudi osebe, ki so sicer rojene v tujini, vendar imajo slovensko poreklo – torej so druga ali tretja generacija izseljencev.

Fokusno skupino z akademiki in kulturniki je izvedel Inštitut ASEF prek platforme ZOOM, medtem ko je Nova Univerza organizirala fokusno skupino z gospodarstveniki. Inštitut ASEF je kasneje opravil tudi intervju z dvema kulturnikoma, rojenima v Sloveniji in izseljenima v ZDA. Oba sta bila prepoznana kot potencialna udeleženca in sta izrazila željo po sodelovanju v fokusni skupini.

Pri fokusni skupini gospodarstvenikov se je Nova Univerza soočila s težavami, ker so redki želeli sodelovati v fokusni skupini v živo zaradi skrbi glede občutljivih informacij in omejitev iz pogodb o molčečnosti. Zato smo najprej poslali vprašalnike po elektronski pošti, nato pa smo izvedli pogovor s šestimi udeleženci, ki so se kasneje strinjali s sodelovanjem.

V fokusnih skupinah je moderator vodil razpravo na osnovi okvirnega seznama vprašanj, ki je bil priložen projektu (glej prilogo 3). Vse fokusne skupine so potekale v angleškem jeziku, nato pa smo izdelali transkripte in jih prevedli v slovenščino. Zagotovili smo tudi, da so osebni podatki vseh udeležencev ostali zaupni, zato v končnem poročilu in prilogah nismo razkrili njihovih imen.

4.3.1 Udeleženci

V prvi fokusni skupini, kjer smo imeli intelektualce in akademike, je sodelovalo šest oseb. Med njimi so bili trije posamezniki, ki živijo in delujejo v ZDA in Kanadi. Od teh treh oseb sta bili dve rojeni v Sloveniji in sta se nato preselili v ZDA, medtem ko je ena oseba rojena v Sloveniji in je trenutno aktivna v Kanadi. V tej skupini je ena oseba zaposlena v zasebnem sektorju, ena sodeluje prek slovenskega konzulata, medtem ko so preostali člani zaposleni v izobraževalnih ustanovah in mednarodnih organizacijah.

V drugi fokusni skupini, kjer smo imeli kulturnike, so sodelovale štiri osebe. Dve osebi sta aktivni v ZDA, ena v Kanadi in ena oseba tako v ZDA kot tudi v Kanadi. Med udeleženci te skupine je bila ena oseba iz ZDA in ena iz Kanade rojena v Sloveniji. Poleg tega smo opravili naknadni pogovor z dvema osebama, ki sta bili rojeni v Sloveniji in sta se po letu 1991 izselili v ZDA, kjer sta aktivni na področju kulture.

V tretji fokusni skupini, kjer smo imeli gospodarstvenike, je sodelovalo sedem oseb. Šest oseb je aktivnih v ZDA, ena oseba pa tako v ZDA kot tudi v Kanadi. Izmed sodelujočih so bile štiri osebe rojene v Sloveniji.

4.3.2 Postopek

Udeleženci so 24 ur pred pričetkom fokusne skupine, ki je potekala prek platforme ZOOM, po elektronski pošti prejeli oris tematik in vprašanj, o katerih je bilo govora. Vnaprej smo pridobili soglasje za snemanje ter hrambo zapisov v lastnem arhivu. Imena sodelujočih ne objavljamo javno in osebni podatki so prikriti in zaupni, shranjeni zgolj v arhivu Inštituta ASEF.

Fokusna skupina je bila izvedena tako, da je moderator podal vprašanja in izhodišča, na kar so sodelujoči po vrstnem redu z dvigom virtualne "roke" na ZOOM-u odgovarjali na vprašanja oziroma se odzivali na odgovore drugih udeležencev. Po končani fokusni skupini ali pogovoru smo zvočni posnetek shranili in pripravili transkript s pomočjo programa otranscribe.com in odprtokodnega modela za prepis govora Whisper podjetja OpenAI. Končan transkript je bil ročno pregledan in popravljen ter po potrebi preveden iz angleščine v slovenščino. Temu je sledila priprava zgoščenih ugotovitev fokusnih skupin, kjer smo za vsako identificirali do deset izpostavljenih predlogov, problematik, težav in idej udeležencev.

4.4 Rezultati s citati in analizo

Predstavljamo skupne ugotovitve in točke, ki so jih predstavili udeleženci fokusnih skupin. Osebni in drugi podatki, na podlagi katerih so udeleženci lahko identificirani, so zamenjani z imenom "Udeleženeц/-ka" ali z "XXXX".

4.4.1 Ugotovitve fokusne skupine z akademiki oziroma intelektualci

Pri izvedbi fokusne skupine z akademiki oziroma intelektualci smo ugotovili sledeče:

- **Izzivi, s katerimi se soočajo slovenski akademiki v tujini**

Udeleženci so razpravljali o težavah, s katerimi se lahko soočajo slovenski znanstveniki, ko živijo in delajo v tujini, kot so jezikovne ovire, kulturne razlike ter potreba po prilagajanju novim okoljem in akademskim sistemom.

Udeleženka 1

"Da, Udeleženka 1, seveda je, še posebej zato, ker naslednja generacija postaja hitro asimilirana v angleško kulturo in izgublja svoje vezi in dediščino in izgubljajo svoj jezik, kar se mi zdi ključnega pomena, zlasti v Britanski Kolumbiji, kjer nas je vedno manj, zato moramo nekaj storiti precej odločno."

Udeleženka 2

"Tako da sem bila nekako odrezana od slovenske vlade ali kakršne koli vrste visokošolskega izobraževalnega sistema, da bi se sploh počutila kot del njega."

Udeleženka 2

"Mogoče glede podiplomskega študija vem, da ne bi vedela, da lahko v ZDA z dodiplomskega študija preideš naravnost na podiplomski študij za doktorski program brez magistriranja, in mislim, da je to nekaj, česar prej nihče v moji družini ni vedel. Tako da mislim, da ne, kar se tiče Slovencev, ki vedo, da je to precej redko, ali celo večina Evropejcev tega ne ve."

- **Pomen mreženja in sodelovanja**

Udeleženci so poudarili, da se morajo slovenski znanstveniki povezovati in sodelovati med seboj tako v svojih državah kot na mednarodni ravni, da bi okrepili svoje akademske in strokovne vezi.

Udeleženka 2

"Nimam nobene mreže slovenskih znanstvenikov, razen tistih, h katerim se nagibam."

Udeleženec 1

"Vendar bi potrebovali dobre podatke, dober Rolodex in dober elektronski Rolodex, da bi to"

nekako sestavili skupaj, in to bi bilo veliko dela, zato mislim, da je to vse.”

Udeleženec 2

“Ja, vsekakor mislim, da seznam vseh Slovencev v tujini z njihovim strokovnim znanjem [koristi] ... mislim, da ima Ministrstvo za Slovence v zamejstvu in po svetu že neko bazo podatkov, tako da samo nadgraditi to in zbrati čim več informacij in /.../ da bi zgradili takšno podatkovno bazo in da bi nam to zagotovo pomagalo ali nam omogočilo, da se povežemo med seboj v tujini in v Sloveniji.”

Udeleženec 4

“Veste, na primer, vsakega Slovenca, ki bi si to želel, bi lahko peljal na ogled Združenih narodov in ga zelo zanimivo popeljal. Okej, za uro in pol. Okej. To je možnost. Koga naj povabim? Kdo povabi? Kdo je sploh na voljo? Kdo je sploh zainteresiran? Prepričan sem, da so verjetno trije ali štirje ljudje.

Kako naj se tega lotim? Za to nimam infrastrukture. /.../ Infrastruktura je potrebna in mora biti jasna in enostavna in jo bomo zagotovo uporabljali. To je to, kar jaz mislim.”

Udeleženec 2

“Vendar ni bilo pravih priložnosti za sodelovanje. Če bi se ponudila priložnost, bi bil vsekakor pripravljen nekaj začeti.”

Udeleženka 1

“Veste, kot strateg in oportunist resnično iščeš priložnosti, ko grem v Slovenijo, se srečam s ključnimi ljudmi, z ministrom, s Slovenci v zamejstvu in tako naprej, in moje vprašanje je, katere so vaše prioritete za naš del Kanade.

Kje lahko dobim vašo podporo, kaj bi radi, da naredim, saj veste, sama ne morem narediti vsega, vendar sem usmerjena k rezultatom, zato je najprej treba biti strateški in se srečati z ljudmi na oblasti, ki so sposobni odločati in me lahko usmerjajo glede tega, kaj bi radi, da se naredi, in ne govorim o 10 stvareh, ampak o eni ali dveh na leto.”

• Potreba po financiranju in podpori

Razprava je izpostavila potrebo po finančni podpori slovenske vlade za znanstvenike, ki živijo v tujini, da bi jim pomagala pri izvajanju raziskovalnih in akademskih projektov, povezanih s Slovenijo in slovensko kulturo.

Udeleženka 1

“To je pravi zalogaj, mislim, da je zelo pomembno, če si ogledate strokovno znanje in vidite, kako bi lahko določili prioritete po temah, kot so vsi rekli, da je treba določiti prioritete in se poglobiti v kakršno koli financiranje, ki je na voljo v Evropi na programu Erasmus, in še enkrat, tega nisem raziskala.

/.../

Po mojem mnenju bi vključili evropske prednostne naloge, prednostne naloge financiranja in strokovno znanje.”

Udeleženec 1

“Toda imeti enostavno spletno stran, na kateri lahko rečemo, da nas te teme zanimajo – ‘To je nekaj priložnosti. To je način financiranja.’”

Udeleženec 1

“V Kanadi imamo stvar, ki se imenuje Kanadski svet za družboslovne in humanistične raziskave, in ta financira veliko različnih projektov, ki se potem umaknejo s poti, nato pa o njih odločajo znanstveniki in ne vlada, vendar potrebujete velike denarje, velika ovojnika je njihova.”

Udeleženec 3

“Vem, da je Slovenija eden od teh krajev [za katere je na voljo Fulbright štipendija]. Za Slovenijo pač ni toliko mest, kajne? Vsaka država dobi določeno število mest. Ampak, če bi res želeli, da bi tovrstno vključevanje, veste, znanstvenikov, akademikov itd. iz Severne Amerike prišlo v Slovenijo, da bi nekaj delali, bi moralo obstajati nekaj takega kot Fulbright, nekaj, kar bi dejansko za pol leta ali kaj podobnega reklo, da vam bomo lahko financirali, da boste lahko šli obiskat določen, lahko je kar koli, univerzitetni inštitut itd.”

• Vzpostavitev podatkovne baze ali portala

Udeleženci so predlagali razvoj centralizirane podatkovne baze ali spletnega portala, ki bi pomagal povezati slovenske znanstvenike, ki živijo v tujini, med seboj in z znanstveniki v Sloveniji ter tako olajšal sodelovanje in izmenjavo informacij.

• Promocija Slovenije in slovenskega štipendiranja

Udeleženci so delili svoje izkušnje s promocijo slovenske kulture in štipendije v svojem poklicnem življenju ter razpravljali o pomenu ozaveščanja o Sloveniji in njenih akademskih prispevkih.

Udeleženec 1

“In to je, mislim, da ga financira bogat dobrotnik, ki včasih podpira, če se prav spomnim, tako bi morda celo plačali ves letalski prevoz ali kaj podobnega za Slovence, ki spadajo v določeno demografsko skupino na mlajši strani, da obišejo dom. In videl sem, da je na nekaj univerzah v Sloveniji potekal nekakšen program.

/.../

In, ja, zato mislim, da bi bilo treba najti način, da bi mlajši ljudje dobili mlajše štipendiste, morda prek univerze, da bi morali biti povezani z univerzo, da bi bili četrti letnik, da bi bili diplomanti ali kaj podobnega, ne vem, to bi si bilo treba zamisliti in premisliti. Resnično velik popust, če grede ljudje v tujino in potem mislim, da je edina zahteva, da se morajo udeležiti nekih učnih priložnosti ali predavanj, ko so tam, ko so v Sloveniji. Mislim, da bi bilo to dolgoročno.”

Udeleženka 1

“Pred nekaj leti smo mlajšim generacijam, da bi jih navdušili, podelili štipendijo preko Univerze v Mariboru in UBC [University of British Columbia], da bi prišli v Maribor in študirali slovenščino. In to je bilo čudovito. Trije otroci so imeli okoli 18, 19 let in to jim je spremenilo življenje.”

- **Vladna podpora za prepoznavnost in odmevnost**

Udeleženci so predlagali načine, kako bi lahko slovenska vlada pomagala pri večji vidnosti in prepoznavnosti slovenskih znanstvenikov v tujini, na primer z možnostmi financiranja izmenjav, kampanjami in diplomatskimi prizadevanji.

Udeleženka 1

“Veste, kot strateg in oportunist resnično iščem priložnosti, ko grem v Slovenijo, se srečam s ključnimi ljudmi, z ministrom, s Slovenci v zamejstvu in tako naprej, in moje vprašanje je, katere so vaše prioritete za naš del Kanade.

Kje lahko dobim vašo podporo, kaj bi radi, da naredim, saj veste, sama ne morem narediti vsega, vendar sem usmerjena k rezultatom, zato je najprej treba biti strateški in se srečati z ljudmi na oblasti, ki so sposobni odločati in me lahko usmerjajo glede tega, kaj bi radi, da se naredi, in ne govorim o 10 stvareh, ampak o eni ali dveh na leto.

Moja druga točka je, da vidimo, kaj se razvija v smislu podpore iz Evrope in programa Erasmus in tako naprej. To je pravi zalogaj, mislim, da je zelo pomembno, če si ogledate

strokovno znanje in vidite, kako bi lahko določili prioritete po temah, kot so vsi rekli, da je treba določiti prioritete in se poglobiti v kakršno koli financiranje, ki je na voljo v Evropi na programu Erasmus, in še enkrat, tega nisem raziskala. Ne morem. Ne morem dati pametnega odgovora, vendar se želim osredotočiti na to, kar Evropa poudarja. To je eno od področij.

In tretjič, da ne dodajam še več sporočil, saj sem odkrito povedano preobremenjena z vsemi stvarmi, ki letijo naokoli. Toda poiščite vodstvo. Morda za nekoga, ki pripravlja strateški načrt. Naj vsi prispevajo in se z njim strinjajo ter vidijo, kako bi lahko delali v skladu s tem načrtom.”

Udeleženec 2

“... in, kot je rekel Udeleženec 4, zgraditi portal, kar bi bil minimalen strošek, če bi sploh bil, da bi zgradili takšno podatkovno bazo in da bi nam to zagotovo pomagalo ali nam omogočilo, da se povežemo med seboj.”

Udeleženec 1

“Zato mislim, da je zelo dobro biti strateški in reči, da so to področja, na katerih lahko s podporo vlade gradimo na nečem, kar bo morda pomagalo pri neki pobudi, ki si jo Slovenija resnično želi. Imeti vodilni položaj v Evropski uniji ali na svetovni ravni, da bi si tam resnično prizadevali združiti znanstvenike.”

Udeleženec 4

“vlada naj zagotovi infrastrukturo, veste, in mi naj vozimo te ‘avtomobile’ [uporabljamo portal in izkoriščamo priložnosti]”

- **Prednosti mednarodnih izmenjav**

Razprava se je dotaknila tudi morebitnih koristi, ki jih lahko slovenski znanstveniki pridobijo z mednarodnimi izmenjavami, vključno z izpostavljenostjo novim idejam, perspektivam in raziskovalnim metodologijam.

Udeleženka 1

“Zakaj ne bi izkoristili tega, kar že obstaja, in morda ustanovili pododdelek Ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki bi se ukvarjal samo z akademskimi izmenjavami? Bistvo je, da smo varčni in uporabimo, kar že obstaja.

/.../

Drugi izziv je šolnina. V Sloveniji je, kot vem, brezplačna univerza. Tukaj, na UBC, govorimo o ogromnih zneskih, kot veste, ogromnih zneskih denarja. Da o ZDA sploh ne govorim. To je izziv. Kako lahko ustvarimo program izmenjave, ki bo ekonomsko upravičen? To je eden od glavnih razlogov.”

Udeleženec 1

“Ja, Slovenija ima nekaj stvari za povedati in nekaj načinov dela, ki niso samo na področju urbanih študij. Poznam še nekaj drugih področij v IT, kjer so slovenski znanstveniki tako pametni, kot so. Ja, zakaj se ta izmenjava ne more zgoditi?”

- **Spodbujanje vrnitve slovenskih znanstvenikov**

Udeleženci so razpravljali o pomenu oblikovanja spodbud in podpornih sistemov za slovenske znanstvenike, ki živijo v tujini, da bi se vrnil v Slovenijo in prispevali k njenemu akademskemu in kulturnemu razvoju.

Udeleženec 2

“Ja, med mojim doktoratom je v Sloveniji obstajal odličen program Adfutura, za katerega nisem prepričan, ali še obstaja, vendar je bil v bistvu namenjen podiplomskim študentom v Sloveniji, ki so se odločili za izkušnjo v tujini in dodatno usposabljanje v tujini. Tako da bi bila to lahko odlična platforma, da bi slovenske znanstvenike pripeljali nazaj ali pa jim omogočili, da bi jih vsaj začasno pripeljali nazaj na neke vrste študijski dopust v Slovenijo. In nisem prepričan, ali to obstaja, ampak mislim, da bi bilo zelo dragoceno, če bi talente vrnil nazaj, in izkušnje, ki so jih zbrali v tujini, delili v Sloveniji.”

- **Spodbujanje občutka nacionalne identitete in ponosa**

Udeleženci so poudarili, da morajo slovenski znanstveniki v tujini ohraniti močno vez z domovino in biti ponosni na svojo slovensko dediščino, tudi ko živijo in delajo v drugih državah.

Udeleženec 1

“In, veste, in to ne bi bila štipendija, ampak bi bilo avtomatično nekaj takega, kar bi lahko v bistvu, mislim, da enkrat, ko si v Sloveniji, ko so bili moji otroci v Sloveniji. Gen preprosto prevzame vaje. In se jim zdi, da je to, ne vem, ‘to so moje korenine’, nekaj takega. To je zadetek.”

Udeleženec 1

“Poznam še nekaj drugih področij v IT, kjer so slovenski znanstveniki tako pametni, kot so.”

Udeleženka 2

“V zvezi s tem se zdi, da če niste zelo povezani z omrežjem v Sloveniji pred odhodom, je zelo težko ohraniti to povezavo.

/.../

Ja, sem članica VTIS in tako sem se povezala s sredstvi. Mislim ... in to je, kot mislim, organizacija, ki sem se ji želela pridružiti, da bi nekako ohranila mrežo, ne prve generacije, ampak Slovencev, ki so trenutno v tujini.”

- **Vzpostavitev globalne mreže slovenskih znanstvenikov**

Razprava se je zaključila z idejo o oblikovanju globalne mreže slovenskih znanstvenikov, ki bi lahko pripomogla h krepitvi akademskih in kulturnih vezi z drugimi narodi ter zagotovila platformo za sodelovanje in izmenjavo znanja.

4.4.2 Ugotovitve fokusne skupine s kulturniki

Pri izvedbi fokusne skupine s kulturniki smo ugotovili sledeče:

- **Podpora in mreženje s Slovenci**

Udeleženci so razpravljali o razpoložljivosti in učinkovitosti strokovnih podpornih mrež v Sloveniji. Delili so svoje izkušnje z uporabo teh mrež, pri čemer so izpostavili tako koristi kot izzive, s katerimi so se srečali.

Udeleženka 3

“Tja se je preselil, ko je bil star približno 18 let, z zelo veliko štipendijo Marthe Graham in plesalcev, vendar se ni nikoli zares vrnil v Slovenijo. Zato imamo veliko takšnih primerov, zelo nadarjenih ljudi, pogosto na področju umetnosti in glasbe, ki jim je zunaj zelo težko uspeli. In če nimajo neke podpore in priznanja iz Slovenije, si rečejo, zakaj bi se vračali?”

Udeleženec 5

“No, ne, mislim, da ni dovolj povezav, ker je težava v tem, da v Sloveniji ni ljudi, ki bi razumeli, kako deluje naša družba tukaj v Kanadi, na primer, od koder prihajam, kako delu-

jemo. Ker je to težko razumeti, razen če bi prišli sem in živeli z nami kakšen mesec, da bi razumeli, kaj se dogaja. Zelo težko razumejo, kako delujemo in kaj potrebujemo, kakšne so naše potrebe.”

Udeleženec 6 (mreža v ZDA in Kanadi hkrati)

“V zadnjih petdesetih letih sem se srečal z umetniki, glasbeniki, zlasti tistimi, pri katerih sem odraščal, ki so prišli v Kanado, ZDA. Imamo zelo močno podporo.”

Udeleženka 4

“V Sloveniji pa je podpora namenjena predvsem vsebinam v slovenskem jeziku in njihove-mu prenosu na večji trg, kjer bi bil Hollywood šele zainteresiran za sodelovanje.”

- **Izzivi pri sodelovanju s Slovenijo**

Razpravljali so o težavah, s katerimi so se soočali pri vzpostavljanju strokovnih povezav v svojem področju, kot tudi o izzivih, s katerimi se je soočal sin udeleženke kot pisatelj.

Udeleženka 4

“Veste, kako naj te slovenske vsebinske ljudi pripeljemo naprej in jih vključimo v mešan-ico? Tako bomo tu srečali režiserja, tam igralca, tu producenta. Toda težko je vzpostaviti kakršno koli organizirano skupino. In odziv, ki ga dobimo, je, saj veste, mi smo Slovenci in delamo po svoje. In če Američani zberejo nekaj denarja, nas lahko najamejo. Mislim, da je težko doseči, da bi se kaj zares dogajalo več kot z enim ali dvema človekoma ob kavi.”

Udeleženec 5

“Zdaj smo ugotovili, da smo imeli v Torontu tečaje slovenskega jezika za ljudi, ki so rojeni v Kanadi in se želijo naučiti slovenščine, kot so študentje in nekateri odrasli. Po pandemiji pa zaradi omejitev nismo mogli izvajati tečajev v učilnici. Zato smo se vrnil, prišli do ideje o programu tutorstva in našli nekoga v Sloveniji, ki je bil pripravljen sodelovati. Jaz sem bil tu in sem novačil študente, on pa je bil tam in je novačil učitelje.”

Udeleženka 3

“Sem članica VTIS. Mislim, sodelovala sem z ASEF in z vsemi drugimi zanimivimi sodelo-vanji, zaradi katerih sem spoznala različne zanimive ljudi. Vsi ti so bili zelo prijazni in ko-ristni. Vmes je bil tudi COVID, ki je s tovrstnim mreženjem resnično pomagal pri ohranjanju stikov.”

Ampak kar sem želela povedati glede zadnjega vprašanja, je to, da je Slovenija kot, saj veste, šele zdaj se začenjajo pojavljati nekateri bogatejši ljudje, ki jih lahko označimo kot investitorje. Tako kot to, da globalizacija tudi prihaja. Zato menim, da bo v neki prehodni fazi. Ni te kulture in navade, da bi zasebni vlagatelji podpirali različne muzeje ali univerze.

Vedno je bila to bolj vladna zadeva, kar ima na nek način svoje prednosti in slabosti. Včasih so stvari zaradi tega bolj lenobne in ne zares, kot smo rekli, ne veš, kdo ali kaj je kje. Toda po drugi strani je tudi nekako zunaj in dostopen večini ljudi. Katera je torej korist. Vendar mislim, da se to spreminja.”

- **Kulturne razlike in prilagajanje**

Udeleženci so delili svoje izkušnje glede razlik in kako so te vplivale na sodelovanje s Slo-venijo.

Udeleženka 3

“Ni te kulture in navade, da bi zasebni vlagatelji podpirali različne muzeje ali univerze.”

“Mislim, to je nekakšna posebnost Slovenije, jezik. Učenje jezika je tako težko. In še vedno je tako, saj veste, mislim, da ljudje zelo veliko govorijo angleško, vendar sem tudi jaz izkusi-la to, kar praviš. Mogoče je to nekakšna miselnost, kot da je življenje v Sloveniji udobno, lepo. Zato ni bilo toliko pritiska, da bi ljudje na splošno odšli. In veste, to so samo tisti, ki so morda res motivirani in res želijo slediti možnostim naprednega znanstvenega raziskovan-ja ali biti bolj zahtevni v večjih, težjih mestih, kot je New York, kjer je več možnosti, a tudi težje, ker je več ljudi.”

Udeleženka 4

“V Združenih državah Amerike ... naša država je tako velika, da zlahka spregledamo velike umetnike in ustvarjalce. In v Sloveniji – država je tako majhna, da so ljudje zaradi tega spregledani. Veste, večini Američanov, ko jim poveš, da si nekako povezan s Slovenijo, rečejo, ‘aha, kje je to?’”

- **Vloga slovenskih medijev**

Udeleženci so razpravljali o vlogi slovenskih medijev pri podpori slovenskih strokovnjakov v tujini. Izpostavili so pomen medijev pri povezovanju slovenskih strokovnjakov po vsem svetu in pri spodbujanju njihovega dela.

Udeleženska 3

“Torej lahko novinarji, mediji veliko storijo tudi na tem področju. Na primer, veste, da če so slovenski umetniki, ki delajo kakšne zanimive in ponavadi kar dobre nastope, glasbene projekte v tujini, da ni nujno, da so oni tisti, ki skušajo novinarje obveščati o svojih dejanjih. Toda novinarji imajo možnost, da jim glavni uredniki v Sloveniji nudijo podporo pri poskusu, da bi, saj veste, dajte jim čas in denar, da podprejo tiste, ki so umetniki in glasbeniki ali pisatelji v tujini, spremljajo njihove kariere in so jim v podporo. Kajti le tako bo tisk, kot smo rekli, pomagal vaši karieri doma in zunaj doma.”

- **Pomen slovenskega jezika**

Razprava se je osredotočila na pomen slovenskega jezika za slovenske strokovnjake, ki delajo v tujini. Udeleženci so izpostavili izzive, povezane z ohranjanjem in uporabo slovenskega jezika v profesionalnem okolju.

Udeleženska 4

“V Sloveniji pa je podpora namenjena predvsem vsebinam v slovenskem jeziku in njihove-mu prenosu na večji trg, kjer bi bil Hollywood šele zainteresiran za sodelovanje.”

“Torej ne samo finančna podpora, ampak tudi iskanje, mislim, da stane prevajanje, iskanje načinov, kako preseči to prevajalsko oviro in narediti slovensko ustvarjanje bolj dostopno ameriškim, kanadskim in drugim angleško govorečim krajem, kot tudi sprejemanje ameriških Slovencev, ki ustvarjajo, ki želijo, veste, reči: ‘Hej, jaz sem Slovenec in želim, da drugi Slovenci delijo to, kar sem ustvaril’.”

“Zato je ovira tudi jezik. Moj sin sodeluje s slovenskimi avtorji, ki, če prodajo nekaj tisoč ali celo nekaj sto knjig v slovenskem jeziku, je to neverjetno. Da bi dosegli večje občinstvo, je treba njihovo knjigo prevesti in izdati v angleščini, da bi lahko prodali več sto tisoč izvodov.”

- **Povezovanje slovenskih strokovnjakov**

Udeleženci so razpravljali o možnostih za povezovanje slovenskih strokovnjakov v tujini. Izpostavili so pomen sodelovanja in mreženja za krepitev slovenske akademske in strokovne skupnosti.

Udeleženska 4

“Mislim, da se je Udeleženec 5 dotaknil nečesa zelo pomembnega, in sicer mentorstva ena

na ena. Nekaj, kar presega enkratno kavo in izmenjavo vizitk. Imeli smo nekaj izkušenj, ko smo se povezali z ljudmi in so nam rekli: “Pošljite nam nekaj materiala, pošljite nam nekaj stvari. In potem ni stalnega mentorskega odnosa, ker, kot je dejala Udeleženska 3, imajo ljudje natrpna življenja in se ukvarjajo z drugimi stvarmi.

Torej, če bi ustvarili nekaj, kjer bi vodilni ljudje na tem področju lahko mentorirali tiste, ki šele prihajajo, je to bolj vprašanje ljudi, ki so pripravljeni prostovoljno nameniti svoj čas, kot pa denarja. In mislim, veste, vseč mi je, kar je rekel Udeleženec 5 o tem, da se lahko zberemo in dobimo inštrukcije slovenskega jezika, ker sem ena od tistih, ki se trudijo naučiti jezika, potem ko ga je moja družina izgubila. In to kaže, kako je mogoče nekaj narediti, če so ljudje pripravljeni.”

Udeleženec 6

“No, še vedno mislim, da mi je vseč zamisel o vzpostavitvi neke vrste mreže profesionalnih umetnikov, kjer bi morali pokazati svoje reference, številka ena, tako da bi bile različne ravni, če si, veš, magisterij, doktorat, veš, profesionalni jazz glasbenik, ne bi smel biti na istem mestu kot nekdo, ki igra polko, saj sta to dva različna tokova znanja in razumevanja umetnosti.

Ne vem, ali to lahko naredi vlada ali zasebnik ali pa je očitno treba to nekako financirati, saj vedno pravim, da se vedno vrne k denarju, saj veste, tako kot je Udeleženska 4 govorila o mentorstvu, tudi sam zelo verjamem v mentorstvo, mislim, da je v športu, glasbi, umetnosti ali kar koli počneš, mentorstvo je vse, absolutno je pomembno imeti tam trenerja, da ti pokaže pot, in to je običajno treba financirati, kajne?”

- **Vloga slovenske vlade**

Razprava se je osredotočila na vlogo slovenske vlade pri podpori slovenskih strokovnjakov v tujini. Udeleženci so izpostavili potrebo po večji podpori in prizadevanjih vlade za spodbujanje slovenskih strokovnjakov.

Udeleženec 5

“No, Udeleženec 2sko imamo nekakšen sistem napotitev in mislim, da bi bilo najbolje, če bi slovenska vlada imela spletno stran, kot je bilo omenjeno, kjer bi lahko navedla, veš, umetnike ali kogar koli, kontaktne podatke in kaj ti ljudje delajo in kaj iščejo. In bi se izmenjale informacije in bi lahko bila nekakšna spletna stran za zbiranje sredstev, na kateri bi nekdo, ki bi želel prispevati za, recimo, slovensko kulturo, šel na to spletno stran in poiskal ljudi, ki

se ukvarjajo s tem področjem.”

Udeleženec 6

“Osebno sem poznal nekoga, ki me je spravil skozi zadnja vrata. To so bile takšne stvari, ki niso imele nobene zveze s kakršno koli vladno ali organizacijsko podporo.

/.../

Veliko se dogaja, da se za zadnjimi vrati poskuša dobiti delo. Včasih je tako, kot se posluje. Nerad uporabljam besedo korupcija, ampak, saj veste, pravim, da to včasih ni zakonit način delovanja.”

“Ne vem, ali to lahko naredi vlada ali zasebnik ali pa je očitno treba to nekako financirati, saj vedno pravim, da se vedno vrne k denarju, saj veste, tako kot je Udeleženka 4 govorila o mentorstvu, tudi sam zelo verjamem v mentorstvo, mislim, da je v športu, glasbi, umetnosti ali kar koli počneš, mentorstvo je vse, absolutno je pomembno imeti tam trenerja, da ti pokaže pot, in to je običajno treba financirati, kajne?”

Udeleženka 4

“V novinarstvu sam bog ve, kaj se dogaja z našo televizijo. Ampak kakor koli že, stvar je taka, da če začneš s preprosto zamisljivo, želim imeti projekt, da bi naredil animirani film. Kako to počnete v Sloveniji? Koga pokličete? Kakšna je agencija? Ali je to ministrstvo za kulturo? Ali je to ministrstvo za radiodifuzijo? Kaj je to?”

Vlada je nekakšna velika amorfna stvar, ki v resnici nima telefona za pomoč. Torej, če bi ASEF lahko bil nekako ustvarjalec povezav na ta način, recimo, da imam Američane, ki bi jih zanimala koprodukcija z ljudmi v Sloveniji. Kako jih najdete? Samo vlada bi tukaj res lahko imela vlogo, vendar moramo ugotoviti, kdo je obraz te vlade in kakšen je njen elektronski naslov.”

- **Izzivi slovenskih pisateljev**

Delili so svoje izkušnje in izzive pri pisanju v slovenskem jeziku in pridobivanju priznanja v slovenski literarni skupnosti.

Udeleženka 4

“Poznam knjige svojega sina, ki se dogajajo v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji in takšne teme. Na žalost se ne prodajajo tako dobro kot knjige, ki bi jih napisal o Rusiji. Da bi pisal romane, ker so ljudje slišali za Rusijo.”

“Zato je ovira tudi jezik. Moj sin sodeluje s slovenskimi avtorji, ki, če prodajo nekaj tisoč ali celo nekaj sto knjig v slovenskem jeziku, je to neverjetno. Da bi dosegli večje občinstvo, je treba njihovo knjigo prevesti in izdati v angleščini, da bi lahko prodali več sto tisoč izvodov.”

“SEM, Etnološki muzej, je imel razstavo, na kateri so predstavljali spomine Američanov na razglasitev neodvisnosti Slovenije 30 let pozneje, in za to so se obrnili na XXXX [ime osebe]. To je bila velika spodbuda za /.../ knjigo Titovi izgubljeni otroci. In potem je bila zaradi tega sprejeta v NUK. In mislim, da obstaja ogromna skupnost ameriških slovenskih pisateljev, ki na splošno ne vedo, da ima NUK denar za nakup njihovih knjig. Torej, obstajajo institucije, ki že izvajajo neke vrste povezovanje. Le da niso dobro poznane.”

Udeleženka 3

“Zato imamo veliko takšnih primerov, zelo nadarjenih ljudi, pogosto na področju umetnosti in glasbe, ki jim je zunaj zelo težko uspeti. In če nimajo neke podpore in priznanja iz Slovenije, si rečejo, zakaj bi se vračali?”

- **Vloga slovenskih akademskih in strokovnih organizacij**

Razprava se je osredotočila na vlogo slovenskih akademskih in strokovnih organizacij – VTIS, ASEF, tudi NUK in SEM – pri podpori slovenskih strokovnjakov v tujini. Udeleženci so izpostavili potrebo po večji vključenosti teh organizacij pri povezovanju in podpori slovenskih strokovnjakov po vsem svetu.

4.4.3 Ugotovitve iz naknadnega pogovora z dvema kulturnikoma

Pri izvedbi naknadnega pogovora smo ugotovili sledeče:

Uvodoma je Udeleženec 2 izpostavil, da imajo Slovenci **veliko prednost**, ko se odselijo v tujino. Po njegovih izkušnjah ni imel nihče drug takšne izkušnje kot on – Slovenci so veliko bolj izobraženi in praktično usposobljeni kot drugi umetniki na enaki ravni, ki jih je spoznal v ZDA. Hkrati Sogovornik 1 opaža, da v Sloveniji ni spoštovanja umetnikov, dokler ne začnejo ustvarjati v tujini. Kot primer je podal članek na RTV o Sogovornik 2tu, ki je nastal, ko je že ustvarjal v tujini. Šele takrat se zdi, da slovenski umetnik uspe. Prav tako se oba strinjata, da je nujno, da se slovenski umetnik izseli, da pride na svetovno raven ustvarjanja. Domača umetnost ne preseže nekega nivoja, ki bi prinesel pravi uspeh in tudi

kolektiv umetnikov v Sloveniji je zelo majhen. Prav tako so davki v Sloveniji nekonkurenčni za ustvarjalce na njuni ravni.

Udeleženec 2

“In vsako leto moram iti čez 200–300 resumejev vsakič, ko iščem nekoga, neko novo osebo. Nikoli še nisem našel nobenega iz nobene države, ki bi bil ... ki bi hodil po nekih stopničkih, ki sem jih jaz prehodil. In to zato, ker tudi, če spoznam, tudi, če so zelo, zelo talentirani ljudje, recimo, pridejo sem pri 25, pa niso imeli še nikoli, recimo, izvedene nobene skladbe z orkestrom ali pa niti komorne skladbe. So, recimo, študirali štiri leta na nekem collegeu v Ameriki, nobene izvedbe.

—
Vsaj jaz sem, ne vem, v šestih, sedmih letih svoje kariere v Sloveniji sodeloval z vsemi orkestri priznanimi, praktično z večino priznanih režiserjev, glasbenikov, Laibach, Nina Pušlar itd. In prideš zelo hitro do meje, kjer je pa težje više iti. In si lahko tam na vrhu, kar je sicer zelo udobno, zelo fajn, super life, ampak karierno pa ne moreš iti. Je pa zelo težko iti više. Moraš iti tujino, ni druge možnosti.”

Udeleženec 1

“Bom rekel, da se Sogovornika 2 spomnim kot skladatelja v Sloveniji, ampak ko je Sogovornik 2 prišel v LA, potem se pa v Sloveniji šele ...”uau”. To je ena gravitas, eno težo pridobilo. To je eno težo pridobilo. In se mi zdi, da če smo mi, kot zdaj govorimo o kulturnikih, če smo mi uspešno, če se uspešno udejstvujemo zunaj, se lahko kot kulturniki potem tudi uspešno udejstvujemo znotraj Slovenije.

—
Ja, recimo, mislim, kar se tiče državnih uradov, ja, valda, ko se enkrat davčno odjaviš in pač to je tudi boljše, da se davčno odjaviš, zato je, če si dvojni davčni rezident, je velik problem in dobro te udari po žepu, sistem je tako naštiman, da je vse nastavljeno na stalno rezidenstvo. Čim se prijaviš kot diaspora, potem enih takih pravic tudi nimaš.”

Udeleženec 2

“Če pa govorimo o tem, da smo mi vsi praktično v najvišjem davčnem razredu in da plačujemo v Ameriki tam okoli 33 do 35 procentov davka, jaz bi mogel pa v Sloveniji dati še dodatnih recimo 25. Potem je pa to ... hitro padeš z zaslužka 200 jurjev na leto, da ti ostane 30, 40 jurjev na koncu. Te preskoki so tako veliki, da se enostavno ne spleča, nobene logike ni. /.../ Če ti recimo 100 jurjev na leto plačaš 35 jurjev itd. si na 75, in zdaj, če moraš še v Sloveniji plačati še dodatnih 25 procentov, je to 25 jurjev, si na 50 jurjev na leto.”
(Opomba moderatorja: Številke niso bile predstavljene kot matematično točne, ampak

zgolj za ilustracijo.)

Oba udeleženca sta izpostavila, da obstaja **močan občutek izbrisanosti**, ko enkrat izseljenec odjavi davčno rezidenstvo v Sloveniji. Tako kot Udeleženec 2 v skupini akademikov, sta tudi tokrat oba izpostavila, da je izguba zdravstvenega zavarovanja v državi rojstva najbolj opazna sprememba, ki povzroči občutek, da ju domovina ne sprejema. Oba sta izpostavila, da sta **pripravljena plačevati nek pavšalni znesek, da te bonitete ne izgubiš**, saj kot prvo, zdaj potrebujeta turistično zavarovanje za obisk Slovenije (Sogovornik 2 tudi več kot petkrat letno) in kot drugo, zdravstvene storitve v okviru slovenskega zavarovanja so vseeno boljše kot s turističnim zavarovanjem. Razmišljala sta o **vzpostavitvi mehanizma za “začasno vrnjene” izseljence**, ki bi olajšal določene postopke, ki so za rezidente samoumevni oziroma brezplačni, proti plačilu.

Udeleženec 2

“Kako sem se jaz počutil, ko sem šel tujino? Sem se jaz počutil, da sem bil izbrisan, praktično. Seveda se moraš najprej odjaviti za ... kot davčnega rezidenta, kar sem jasno to čakal dve leti. Ampak potem, jaz se spomnim sem šel na ta ZZS odjaviti svoje zdravstveno zavarovanje in sem bil tako, kar malo sem se zjokal. Da izgubiš vse bonitete življenja v Sloveniji, zdravstvenega zavarovanja in kakršne koli podpore samo zato, ker si hotel iti karierno eno stopničko više.

—
Pač sodelujem s Slovenijo, kakor lahko. To sodelovanje je pa zelo oteženo, ker ni nekega ... nekako je tako, ali živiš v Sloveniji, pa tam delaš, pa te Slovenija podpira kot državna institucija, ali se pa izseliš in si potem za Slovenijo samo še s potnim listom. Pač drugih vez v bistvu ni izpostavljenih.

—
Že to, da moraš kupiti turistično zdravstveno zavarovanje, da prideš v lastno državo, se mi zdi malenkost absurdno, razumem iz davčnega vidika to, se mi zdi pa, da bi bilo smiselno imeti neko umestno povezavo. Meni sploh ne bi bilo problem, recimo vreči par jurjev na leto v zdravstveno blagajno iz lastnega denarja, za to, da imam lahko slovensko zdravstveno zavarovanje, recimo. Ali, mislim, plače so v Ameriki itak veliko večje kot v Sloveniji. Zame sploh tudi ne bi bil problem nekih davčnih prispevkov dajati, če bi lahko imel neke bonitete. Trenutno so pa možnosti samo ja ali ne, in če si davčni rezident, da jaz tukaj plačujem od svoje plače 50 % plus davkov, je pa ogromno.”

Udeleženec 1 je opisal, da se je v južni Kaliforniji že začelo z vzpostavljanjem slovenskega društva, **a ideja se ni realizirala**. Po drugi strani imajo izseljenci iz drugih držav bivše Ju-

goslavije tam delujoča društva. Udeleženka 3 meni, da se Slovenci v tujini raje "izgubimo v množici" kot da ohranjamo stike z rojaki – kar je namigoval tudi Udeleženec 5 v fokusni skupini. Udeleženec 2 je to podprl s primerom, ko je več let živel eno ulico stran od slovenskega para, preden so se po naključju našli prek e-poštnih sporočil.

Udeleženec 1

"V Los Angelesu pa [ne obstaja] nič kaj takega [društev ali združenj Slovencev]. Par let nazaj je bil en poskus neprofitnega združenja Slovencev v Južni Kaliforniji. Pa ne vem čisto točno, kaj se s tem dogaja. Vem, da so bili neki poskusi, potem so se pa vsi nekaj skregali, pa je šlo v franže vse skupaj, no. Jaz imam izkušnje, da se Slovenci rajši izgubimo v množici kot povežemo. Bosanska skupnost, srbska skupnost, hrvaška skupnost, če govorimo o skupnostih, ki so nam blizu, so veliko bolj tight v diaspori."

Udeleženec 2

"Ampak ona [prijateljica] mi je rekla: 'joj, veš, da je ena XXXX, živi pa v XXXX [območje Los Angelesa]', kjer jaz živim. Tako da sva se s to XXXX tipkala nekaj časa, potem pa mislim, da sem imel na Pop TV en podcast intervju in je to pogledal mož, se mi zdi, da mu je ime XXXX in mi je pisal e-mail, da on je pa tudi v XXXX [istem kraju]. Nikoli nisem vedel za njega, pa že tri leta sem tukaj. In sem potem njemu pisal: 'joj, saj tukaj pa tudi ena XXXX [prijateljica]. Bi se pa lahko skupaj dobili', je rekel: 'ja, saj to je moja žena'. Potem smo se dobili, onadva živita eno ulico stran od mene."

Udeleženca skupaj opažata, da je **kvaliteta sodelovanja s Slovenijo predvsem odvisna od osebjaja na ambasadi**. So obdobja, ko ni interesa, in obdobja, ko se naredi veliko več. Udeleženec 1 je vabljen na ambasado v Sofijo za kulturni program, pred časom so bili zaposleni na ambasadi v Washingtonu podobno veliko bolj proaktivni kot danes. Udeleženec 2 je dodal, da če bi prišla pobuda za združevanje s strani državne institucije, bi se počutil veliko bolj zavezanega k obisku takšnih dogodkov kot sicer. Sogovornik 1 trdi, da je to težava slovenske kulture, da ni povezovanja in spodbud s strani Slovenije – diaspora se ne povezuje samoiniciativno, država pa nima interesa, a oboje je odraz slovenske kulture. Prav tako v Sloveniji nimamo **proračuna za kulturo v sklopu ambasad**, da bi ustvarili ekvivalent npr. Goethe in Cervantes inštitutoma. Vseeno se strinjata, da mora "prvo iskro", zagon, dati država z jasnim programom.

Udeleženec 2

"Če bi neko pismo iz ambasade prišlo ali pa nekega konzulata, da je nek konzul v Los Angelesu in da se v Los Angelesu organizira neka državna večerja ali pa gathering, ne, je

to, se mi zdi, dosti večji pritisk, kot od neke privatne organizacije. Tako da, recimo, če bi državni denar šel v ta klub Slovencev v južni Kaliforniji, ne, se mi zdi, da to vse ne bi bilo tako močno, kot če bi to prišlo iz neke višje inštanace.

—
Ne, ne [na vprašanje, če je v stiku z ambasado]. Mislim, jaz sem enkrat bil za slovensko vlado po tem v stiku, ko sem moral iti potem list zamenjati. In sem moral iti v Washington in sem potem ... tam sicer zelo lepo sprejeli. /.../ Ja, [veleposlanik] me je lepo povabil na kosilo, se mi je takrat zdelo to zelo fajn."

Udeleženec 1

"Jaz sem imel večkrat boljše izkušnje, vsaj z ambasadami. V nekem obdobju pa se je šlo, pa se je šlo po mojem, ne toliko za ambasado kot državno inštitucijo, ampak zaradi tima, ki je takrat bil, so bile ene tri, štiri punce, ki so bile zelo proaktivne v kulturi. /.../ One so bile zelo proaktivne takrat in vem, da smo skozi neke na dogodkih bili. Ne vem, bodisi na ambasadi bodisi na teh ustanovah okrog in so oni, ne vem, ali hostali ali pa recimo delali sprejem ali pa tako naprej. V Kanadi sem sodeloval tudi v Torontu pa v Vancouvru z ambasadami, slovenskimi, na Danskem pa še malo po Evropi.

/.../ Recimo bom dal še za en primer, recimo ambasadorka v Sofiji, v Bolgariji, je včasih delala kot kulturna atašejka v Budimpešti na ambasadi. Takrat sem jaz enkrat špilal v Budimpešti, ona je takrat prišla, smo se spoznali in ona meni zdaj pisala, par mesecev nazaj: 'ej, jaz sem zdaj ambasadorka, mi nimamo podpore s strani vlade, takšne ali drugačne, za, ne vem, kakšne kulturne dogodke, ampak jaz bi rada v okviru ambasade, da ti prideš in da nekaj naredimo'. Zdaj so ona fajta tam in ne vem kako, pač glavo na mino, in jaz zdaj grem tja decembra. Ampak se mi zdi, da je to bolj stvar, kot kar sem rekel, osebe, ki jo pač to nekaj izrecno zanima, kot kar da zdaj recimo, ne vem, država kot taka ma proračun, ki spodbuja ta neki circulation."

Izpostavljena je bila tudi slaba povezava šol. Udeleženec 2, ko se vrača v Slovenijo, velikokrat predava na svoji nekdanji glasbeni šoli. Izpostavil je, da ga to veseli in da bi z veseljem to počel bolj pogosto, vendar na tem področju "nekaj še manjka", da bi to postal ustaljen proces.

Udeleženec 2

"Recimo jaz bi zelo rad Sloveniji doprinesel nekaj znanja, ki mislim, da ga imam. Recimo za neka predavanja ali kar koli. Vedno sem vesel, ko me pokličejo, da lahko nekaj predavam in prenašam znanje naprej. Ta korelacija se mi zdi, da je bila še posebej silno dobro

izpostavljena. Z ljudmi, Slovenci, ki delamo v tujini in z njihovimi alma mater institucijami v Sloveniji.

—
Vseeno, enkrat prejšnji teden, ko sem bil v Sloveniji, sem imel predavanje na akademiji, me je akademija povabila. Sicer z malo moje spodbude ... in mi je bilo zelo lepo predavati svojim profesorjem in študentom. Tako da neke povezave tukaj se zihér bi lahko izboljšale.”

Sogovornik 2 se sooča s težavami, ko želi sodelovati s Slovenijo v okviru svojega dela, saj ne more biti plačan zaradi omejitev vizuma nikakor drugače, razen prek ameriškega podjetja, v katerem dela. Dodaja, da bo kmalu prejel Green Card, dovoljenje za stalno bivanje v ZDA, ki bo razbremenilo te omejitve.

Udeleženec 2

“Tako da jaz imam vedno problem, če me kličejo iz Slovenije, da bi kaj jaz ... so me klicali recimo za Male sive celice, spet, nekaj let nazaj. Pa zdaj spet delam za RTV in še za eno serijo, ampak to preko [podjetja, nadrejenega v ZDA], ker je to edini način, kako lahko delo vzamem. Kakršna koli manjša dela, jih pa v bistvu moram ... sem prisiljen jih tu vzeti pro bono.

Velikokrat so pa tudi neke ... jaz imam vedno problem, da če me nekdo iz Slovenije pokliče, da bi kaj delal, jaz bi rade volje ... in bi rade volje to vzel na legalen način, /.../ ga pa ni.”

4.4.4 Ugotovitve fokusne skupine z gospodarstveniki

Pri izvedbi fokusne skupine z gospodarstveniki smo ugotovili sledeče:

Fokusna skupina z gospodarstveniki je razkrila, da določen delež udeležencev že sodeluje z različnimi organizacijami za promocijo Slovenije. Tisti, ki še niso vključeni, so pripravljeni na sodelovanje, vendar se običajno soočajo s težavo, da ne vedo, na koga naj se obrnejo.

Udeleženec 7

“Sodelujem z lokalnim društvom Slovencev v svoji zvezni državi (Kalifornija) na promocijskih dogodkih in srečanjih.”

Udeleženec 9

“Poznam program AmCham ter ABC-pospeševalnik in ASEF. Mogoče bi bilo celo lažje, recimo, da nevladna ustanova, kot je ASEF, prevzame koordinacijo nad neko tako aktivnostjo, kot pa nek konzulat”.

Udeleženka 5

“Slovenskih ne poznam, poznam pa nekaj tovrstnih organizacij iz Kanade.”

Presenetljivo je bilo ugotoviti, da v gospodarskem sektorju skoraj nihče ne pozna instrumenta poslovnih klubov prek agencije SPIRIT niti poslovnega kluba v Clevelandu. Prav tako je popolna nevednost prisotna glede orodij Slovenskega podjetniškega sklada, ki omogoča finančno podporo za vstop na tuje trge, kot so ZDA. Udeleženci, ki so vključeni v inkubatorje v Sloveniji, sicer poznajo njihove instrumente za podporo start-up podjetjem, vendar mlajši niso v celoti obveščeni o njih, čeprav so nekatere zasebne start-up pobude, kot je na primer ABC-pospeševalnik, in zasebne poslovne iniciative, kot je AmCham, precej bolj prepoznane.

Udeleženka 5

“Ne. Nisem seznanjena s programom poslovnega kluba v Clevelandu, vendar bi pričakovala, da obstaja, ker tukaj na Floridi sploh ne vedo za Slovenijo, ampak kolikor pa poznam nemške poslovne klube, pa jih je tukaj kar nekaj. In povezujejo se in ohranjajo del tega mreženja. Ampak to je pomembno. Torej ja, če se lahko nekako dotaknemo tega Cleve-landskega programa, vendar ga razširimo in iz tega gradimo, kar je bilo nekoč dobro v Kanadi organizirano”.

Udeleženec 10 (edini odziv na temo poznavanja)

“Poznam številne podporne instrumente podjetniškega sklada za start-upe, omenjenih vavčerjev pa ne”.

Sogovorniki so poudarili, da je bila prva generacija izseljencev precej bolj aktivna in da so v tistem času delovala slovenska združenja v ZDA in Kanadi, ki so uspešno povezovala kulturo in gospodarstvo ter ohranjala tesne vezi s Slovenijo. Pri sedanji mladi generaciji, še posebej pri tistih, ki so se rodili v ZDA ali Kanadi, manjka tovrstnih povezav, kar še posebej velja za mlade podjetnike, ki so se preselili v ZDA, predvsem v Kalifornijo, v iskanju novih poslovnih priložnosti. Izpostavljena je bila tudi ideja, da bi se bolje organizirano povezovanje mladih v ZDA, vključno z gospodarskim povezovanjem, lahko izvajalo prek civilno-družbenih organizacij, kot je na primer Inštitut ASEF, namesto prek državnih agencij ali konzulatov, ki jih mladi večinoma ne poznajo. Poleg tega je zanimiva pobuda, da bi

tovrstno mreženje in povezovanje lahko potekalo prek multinacionalk, ki imajo regionalna predstavništva v Sloveniji, kot sta Microsoft in IBM. Poudarjena je bila tudi velika želja po večji vključenosti in sodelovanju mladih pri vzpostavljanju povezav s Slovenijo. Na tem področju se ponuja veliko priložnosti za izboljšave, še zlasti za naše institucije, predvsem Ministrstvo za zunanje zadeve, ki bi lahko oblikovalo nove politike na tem področju.

Udeleženka 5

“Vem, da je v Kanadi veliko dejavnosti. Nisem bila popolnoma vpletena, je pa moj oče bil v te zadeve vključen, ampak bolj s kulturnimi zadevami. In mislim, da obstaja tudi nekaj poslovnih skupin. Mislim, moj oče je zdaj upokojen, tako da sem skoraj prepričana, da je bilo kar nekaj tega v Kanadi. Z boleznijo COVID so se stvari tudi nekoliko spremenile. Tako, da ne vem. Tudi v Kanadi se ljudje veliko bolj starajo. Tisti, veste, zlasti prva generacija.”

Udeleženec 7

“Po besedah kolegov, ki so na trgu intenzivno prisotni, ne najboljše. Po drugi strani morajo podjetniki za preboj na tujem trgu v vsakem primeru največ narediti sami. Zagotovo se pozna odsotnost slovenskih (gospodarskih) predstavništev na zahodni obali – zlasti v tehnoloških hubih prihodnostih – npr. San Francisco Bay Area in Silicijska dolina.”

Udeleženec 8

“Organizacija mreže v celoti ter premiki konzulatov so včasih naravnost smešni, da o potrebni koncentraciji vseh obstoječih institucij, ki bi se lahko v preteklosti izvedla v okviru NLB-stavbe v NY, niti ne govorimo.”

Udeleženec 9

“Povezave, čez čas. Torej, če imate, recimo, poslovneže ali podjetnike ali tiste, ki so del ASEF, npr. karierni dan, kjer skupini študentov razlagajo, kaj počnete, kakšna je vaša kariera, kako ste prišli do tega, kar počnete. Torej zdaj gradite še eno mrežo, za študente, podjetnike. Tudi poslovneži v enem, nekako kot tri v enem, potencialno kot ideja.”

Udeleženka 5

“Vzpostaviti močnejšo povezavo s Slovenijo že v mladosti. Ja, torej morda ta način, recimo začnemo z izobraževanjem in potem gradimo naprej na recimo potencialnih podjetnikih, umetnikih, znanstvenikih ali kar koli že postanejo. Ampak to je morda res dobro izhodišče ... Veliko mest bo imelo razne inkubatorje. Torej je mogoče na nek način povezati slovenske inkubatorje z lokalnimi inkubatorji v ZDA, saj veste, ker se ljudje, ki so podjetniki ali start-upi, želijo povezati? Želijo videti, kako.”

Udeleženec 10

“V SLO je dobro postavljen sistem podpore mladim start-up podjetjem, ki želijo prodreti na tuje trge, še posebej ZDA. Tudi sami smo pred več kot desetletjem uspešno začeli svojo pot v Kaliforniji. V Silicijski dolini ali samo v San Franciscu je veliko različnih kultur, pametnih in ustvarjalnih ljudi, ki vedo, zakaj so tam, vse skupaj pa je podkrepljeno še s kapitalom. Če imaš noro idejo, lahko hitro dobiš naložbo, da idejo realiziraš. Pri nas pa je tudi, če imaš noro idejo, še vseeno premalo kapitala, da bi si celo podjetniki večjega kova lahko večkrat privoščili vložiti 50.000 evrov in tvegati, kaj se bo zgodilo s to idejo, ali se bo prijela ali ne.”

5. KONČNA ANALIZA

Podatki, pridobljeni s fokusno skupino, so zelo podobni tistim, zbranim z anketo. Fokusna skupina pa je omogočila širšo razpravo in podrobnejši vpogled v specifične predloge glede tega, kaj bi Slovenija lahko storila za krepitev povezovanja gospodarstvenikov v tujini.

Opazili smo, da so vsi udeleženci izkazali pripravljenost za sodelovanje s Slovenijo iz njihovega trenutnega državnega prebivališča. Nekateri že sodelujejo prek formalnih organizacij, vendar večina še ni informirana o možnostih za sodelovanje, kar se ujema s tem, da več posameznikov samoiniciativno poskuša vzpostaviti povezave s Slovenijo, kot tisti, ki so del formalnih organizacij. Tu je potencial za izboljšave, zlasti v smislu informiranja o možnostih sodelovanja prek formalnih organizacij. Respondenti so prepričani, da Slovenija ne stori dovolj za povezovanje Slovencev po svetu in navezovanje stikov med Slovenci in Slovenijo.

Udeleženci menijo, da je za Slovence v tujini težko vzpostaviti stike na lastno pest, predvsem zaradi majhnega števila izseljencev. Prav tako se zdi, da obstaja kulturna naklonjenost Slovencev, da ne iščejo povezav. Organizacije in samoiniciativni poskusi združevanja izseljencev ter državne institucije niso uspešni, saj ni obstoječih kvalitetnih povezav s Slovenijo in slovenskimi institucijami na mestu bivanja.

Udeleženci so tudi opazili, da Slovenci, ki prihajajo v tuje države, običajno razpolagajo z višjo izobrazbo ali strokovnim znanjem v svojem področju v primerjavi s tujci na enaki izobrazbeni ravni. Slovenski šolski sistem je po njihovem mnenju dobro zasnovan in daje vsakemu izseljencu močno prednost pred tistimi, ki so bili izobraženi v tujini. Opazna je tudi razlika v praktičnih veščinah. Udeleženci menijo, da bi morala država izkoristiti to prednost kot del svoje mehke moči.

Tako v anketi kot v fokusnih skupinah smo ugotovili, da je zaradi majhnosti Slovenije težko promovirati kot del kariere v tujini. Za izdelke v slovenščini ni trga in slovenske institucije večinoma podpirajo le-te. Prav tako je država dovolj nepoznana, da ni uveljavljenih akademskih izmenjav ali podobnih programov, kakršne imajo v drugih državah z večjo diasporo ali kamor se izseljuje več ljudi. Kot dva primera sta bila izpostavljena ZDA in Izrael.

6. PREDLOGI

Izveden projekt "Transatlantsko sodelovanje in diaspora kot mehka moč – vloga in pomen izobražencev v Združenih državah Amerike in Kanadi" je omogočil jasen vpogled v potencialno mehko moč, ki jo diaspora ima za našo državo. Na podlagi analize ugotavljamo, da je potrebna:

1. Krepitev dejavnosti za povezovanje slovenske diaspore po svetu in povezovanje teh skupnosti z matično domovino

Ugotovitev v sklopu projekta: Večina udeležencev meni, da Slovenija ne izvaja dovolj dejavnosti za povezovanje slovenske diaspore po svetu niti za povezovanje teh skupnosti z matično državo. Kljub zaznamim pomanjkljivostim pa večina udeležencev izraža interes za sodelovanje s Slovenijo na svojem profesionalnem področju, čeprav do sedaj še niso imeli takšnih izkušenj. Najbolj perspektivni vidiki promocije se jim zdijo slovenska tradicija, kultura in turizem, nato pa promocija slovenskega znanja in dosežkov.

Predlagana rešitev: Vzpostavitev spletnega portala, namenjenega predstavitvi slovenskih znanstvenikov/kulturnikov/gospodarstvenikov, ki živijo v tujini, informiranja vključenih v bazo in mreženja članov baze.

"vlada naj zagotovi infrastrukturo, veste, in mi naj vozimo te 'avtomobile' [uporabljamo portal in izkoriščamo priložnosti]"

2. Organizacija dogodkov za mreženje gospodarstvenikov

Ugotovitev v sklopu projekta: Udeleženci izražajo željo po sodelovanju s participacijo v slovenskih društvih in organizacijah, vzpostavljanju stikov med Slovenijo ter podjetji in organizacijami v ZDA in Kanadi ter širjenju informacij o uspešnih praksah sodelovanja med slovenskimi kolegi v ZDA in Kanadi. Predvsem gospodarstveniki so mnenja, da ni dovolj aktivnosti za promocijo Slovenije potencialnim investitorjem v ZDA ali Kanadi. Presenetljivo je bilo ugotoviti, da v gospodarskem sektorju skoraj nihče ne pozna instrumenta poslovnih klubov prek agencije SPIRIT niti poslovnega kluba v Clevelandu. Prav tako je popolna nevednost prisotna glede orodij Slovenskega podjetniškega sklada, ki omogoča finančno podporo za vstop na tuje trge, kot so ZDA.

Predlagana rešitev: Serija dogodkov za mreženje s poudarkom na informiranju o orodjih Slovenskega podjetniškega sklada in instrumentu poslovnih klubov.

3. Osredotočenost na mlado generacijo izseljencev

Ugotovitev v sklopu projekta: Sogovorniki so poudarili, da je bila prva generacija izseljencev precej bolj aktivna in da so v tistem času delovala slovenska združenja v ZDA in Kanadi, ki so uspešno povezovala kulturo in gospodarstvo ter ohranjala tesne vezi s Slovenijo. Pri sedanji mladi generaciji, še posebej pri tistih, ki so se rodili v ZDA ali Kanadi, manjka tovrstnih povezav, kar še posebej velja za mlade podjetnike, ki so se preselili v ZDA, predvsem v Kalifornijo, v iskanju novih poslovnih priložnosti.

Predlagana rešitev: Vzpostavitev slovenskega gospodarskega predstavništva na zahodni strani in financiranje pilotnih akcij in projektov (tudi štipendijskih obiskov in programov) za krepitev vezi s Slovenijo mlade generacije izseljencev.

“Po besedah kolegov, ki so na trgu intenzivno prisotni, ne najboljše. Po drugi strani morajo podjetniki za preboj na tujem trgu v vsakem primeru največ narediti sami. Zagotovo se pozna odsotnost slovenskih (gospodarskih) predstavništev na zahodni obali – zlasti v tehnoloških hubih prihodnosti – npr. San Francisco Bay Area in Silicijeva dolina.”

“Naslednja generacija postaja hitro asimilirana v angleško kulturo in izgublja svoje vezi in dediščino in izgubljajo svoj jezik, kar se mi zdi ključnega pomena, zlasti v Britanski Kolumbiji, kjer nas je vedno manj, zato moramo nekaj storiti precej odločno.”

4. Odprava izzivov pri vračanju

Ugotovitev v sklopu projekta: Poudarja se odsotnost jasne strategije in načrta za ohranjanje perspektivnih mladih v Sloveniji. Udeležencem se zdi izjemnega pomena, da razumejo, katere so prednostne naloge Slovenije tako na ravni diplomatskih prizadevanj in odnosa do diaspor kot tudi prednostnih znanstvenih in družbeno-političnih izzivov. Udeleženci so izpostavili, da obstaja močan občutek izbrisanosti, ko enkrat izseljenec odjavi davčno rezidenstvo v Sloveniji. Izguba zdravstvenega zavarovanja v državi rojstva je po njihovem mnenju najbolj opazna sprememba, ki povzroči občutek, da jih domovina ne sprejema.

Predlagana rešitev: Alternativna oblika oziroma novi mehanizmi za “začasno vrnjene” izseljence (implementirana v obliki finančnega mehanizma plačila pavšala), ki bi olajšali določene postopke, ki so za rezidente samoumevni.

“Veste, kot strateg in oportunist resnično iščem priložnosti, ko grem v Slovenijo, se srečam s ključnimi ljudmi, z ministrom, s Slovenci v zamejstvu in tako naprej, in moje vprašanje je, katere so vaše prioritete za naš del Kanade.”

PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik

NAGOVOR

Spoštovani!

Slovenijo, tako kot mnogo drugih držav, pesti velika mera izseljevanja. Med drugim se veliko Slovencev izseljuje v Združene države Amerike in v Kanado, kjer so se ponekod izoblikovale že velike skupnosti izseljenih Slovencev. In čeprav ima vsak posameznik svoj razlog, zakaj je zapustil domovino, geografska oddaljenost ni oz. ne bi smela biti ovira pri ohranjanju vezi in stika s Slovenijo – še zlasti ne z vedno večjim napredkom digitalizacije.

V ta namen želimo s projektom o čezatlantskem sodelovanju z diasporo v Združenih državah Amerike in Kanadi preučiti in oceniti dosedanje možnosti za sodelovanje posameznikov v diaspori s Slovenijo ter ugotoviti, kje se nahaja prostor za izboljšave. Prav tako želimo preučiti mnenje in željo posameznikov v diaspori za promocijo Slovenije ter morebitno sodelovanje z domovino v prihodnosti. Na podlagi izraženih mnenj o dobrih in slabih praksah ter predlogih za izboljšave želimo ustvariti konkretna priporočila državi Sloveniji na tem področju, ki lahko vodijo v zakonodajne spremembe.

Anketni vprašalnik je del CRP projekta Čezatlantsko sodelovanje in diaspora kot mehka moč (št. V7-2118), ki se izvaja med 1. 10. 2021 in 30. 9. 2023 ter je sofinanciran s strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) ter Ministrstva za zunanje zadeve (MZZ). Izvajalca projekta sta Inštitut ASEF za izobraževanje in raziskovanje ter Nova univerza, Fakulteta za državne in evropske študije, vodja projekta pa je dr. Marinka Žitnik, docentka biomedicinske informatike na Univerzi Harvard.

K sodelovanju v anketi vabimo vse Slovence oz. posameznike slovenskih korenin, ki živite v Združenih državah Amerike ali v Kanadi.

Izpolnjevanje ankete vam bo vzelo približno 15 minut časa. Vaše odgovore na anketo se na noben način ne bo dalo povezati z vami, saj bodo anonimizirani ter shranjeni pod šifro, hranjeni zgolj za časa trajanja projekta ter dostopni le raziskovalni ekipi, objavljene pa bodo

analize na skupinski ravni. Sodelovanje v raziskavi je povsem prostovoljno in ga lahko kadarkoli prekinete brez posledic. Možnost izpolnjevanja ankete je do X. 6. 2022.

Že vnaprej se vam želimo zahvaliti za prispevek, ki ga boste naredili s sodelovanjem v anketi – vaše mnenje je ključnega pomena, da se lahko ustvari prostor za spremembe na področju sodelovanja Slovenije s posamezniki, živečimi v diaspori.

V primeru kakršnihkoli vprašanj se lahko obrnete na info@asef.net.

Q1 Kateri dejavniki se vam zdijo pomembni za ohranjanje slovenske identitete?

(možnih več odgovorov)

- 1 Kuhanje slovenskih narodnih jedi
- 2 Branje slovenskih knjig
- 3 Spremljanje novic iz Slovenije
- 4 Udeleževanje aktivnosti slovenskih skupnosti/društev
- 5 Ohranjanje znanja slovenščine
- 6 Obiskovanje Slovenije
- 7 Promocija Slovenije v državi, v kateri živim
- 8 Ohranjanje slovenskih tradicij
- 9 Poznavanje slovenske zgodovine
- 10 Navijanje za slovenska športna društva
- 11 Nakup in uporaba slovenskih proizvodov

Q2 Spol:

- 1 Ženski
- 2 Moški
- 3 Drugo

Q3 Leto rojstva:

Q4 Država trenutnega bivanja:

- 1 ZDA
- 2 Kanada

Q5 Ste bili rojeni v Sloveniji?

- 1 Ne
- 2 Da

Q6 (če Q5 = Da) V katerem letu ste se izselili iz Slovenije?

Q7 Kakšen je vaš osebni status?

- 1 Samski
- 2 Poročen
- 3 V zunajzakonski skupnosti
- 4 Ne želim odgovoriti

Q8 Ali imate otroke?

- 1 Ne
- 2 Da

Q9 Kakšna je vaša najvišja dosežena izobrazba?

- 1 Osnovna ali poklicna šola
- 2 Srednja šola
- 3 Fakulteta (višja in prva bolonjska stopnja)
- 4 Magisterij (druga bolonjska stopnja, predbolonjska diploma in znanstveni mag.)
- 5 Doktorat

Q10 Področje vaše izobrazbe:

- 1 Naravoslovje, matematika in statistika
- 2 Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)
- 3 Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo
- 4 Medicina, zdravstvo in socialna varnost
- 5 Poslovne in upravne vede, pravo
- 6 Družboslovje
- 7 Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev
- 8 Umetnost in humanistika
- 9 Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo
- 10 Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve
- 11 Drugo: _____

Q11 Trenuten status zaposlitve:

- 1 Študent
- 2 Brezposeln
- 3 Samozaposlen
- 4 Zaposlen na delovnem mestu, ki ne zahteva univerzitetne izobrazbe
- 5 Zaposlen na delovnem mestu z univerzitetno izobrazbo
- 6 Zaposlen na univerzi ali v znanstveno-raziskovalni organizaciji
- 7 Zaposlen v visokotehnološkem podjetju
- 8 Podjetnik
- 9 Drugo: _____

Q12 Ali ste včlanjeni v katero od organizacij, ki povezuje Slovence po svetu?

(možnih je več odgovorov)

- 1 VTIS – Društvo v tujini izobraženih Slovencev
- 2 ASEF – Ameriško-slovenska izobraževalna fundacija
- 3 Mlada akademija – Društvo doktorskih študentov ali raziskovalcev na začetku kariere
- 4 SMUL – Svetovna mreža Univerze v Ljubljani
- 5 KSKJ – Kranjsko-slovenska katoliška jednota
- 6 SNPJ – Slovenska narodna podporni jednota
- 7 SSS – Society for Slovene Studies
- 8 Slovensko-ameriško poslovno združenje
- 9 VSKO – Vseslovenski kulturni odbor
- 10 Kanadsko slovensko zgodovinsko društvo
- 11 Kanadsko slovenska gospodarska zbornica
- 12 Druga društva v državi bivanja, ki povezujejo Slovence izven Slovenije. Katera?

- 13 Nisem včlanjen/-a v nobeno organizacijo.

Q13 Na kateri karierni stopnji ste bili, ko ste se izselili iz Slovenije?

- 1 Še med šolanjem
- 2 Zaključeno šolanje
- 3 Bil sem brezposeln in nisem mogel najti službe
- 4 V Sloveniji sem bil že zaposlen
- 5 V tujini sem nadaljeval v Sloveniji začeto uspešno kariero
- 6 Drugo: _____

Q14 S katero od naslednjih oznak bi se najbolj poistovetili glede na področje delovanja? (možnih je več odgovorov)

- 1 Intelektualec (npr. akademik, raziskovalec, doktor znanosti)
- 2 Kulturnik
- 3 Gospodarstvenik, podjetnik
- 4 Nič od naštetega

Q15 Ali se vam sodelovanje države vašega trenutnega prebivališča s Slovenijo na splošno zdi perspektivno?

1 - sploh se mi ne zdi perspektivno, 2 - ne zdi se mi perspektivno, 3 - zdi se mi v enaki meri perspektivno kot neperspektivno, 4 - zdi se mi perspektivno, 5 - zdi se mi zelo perspektivno

Q16 Opredelite se, kako se vam zdi perspektivno po posameznih področjih.

1 Izobraževanje (1 - sploh se mi ne zdi perspektivno, 2 - ne zdi se mi perspektivno, 3 - zdi se mi v enaki meri perspektivno kot neperspektivno, 4 - zdi se mi perspektivno, 5 - zdi se mi zelo perspektivno)

2 Znanstveno-raziskovalna dejavnost (1 - sploh se mi ne zdi perspektivno, 2 - ne zdi se mi perspektivno, 3 - zdi se mi v enaki meri perspektivno kot neperspektivno, 4 - zdi se mi perspektivno, 5 - zdi se mi zelo perspektivno)

3 Kultura (1 - sploh se mi ne zdi perspektivno, 2 - ne zdi se mi perspektivno, 3 - zdi se mi v enaki meri perspektivno kot neperspektivno, 4 - zdi se mi perspektivno, 5 - zdi se mi zelo perspektivno)

4 Umetnost (1 - sploh se mi ne zdi perspektivno, 2 - ne zdi se mi perspektivno, 3 - zdi se mi v enaki meri perspektivno kot neperspektivno, 4 - zdi se mi perspektivno, 5 - zdi se mi zelo perspektivno)

5 Gospodarstvo in podjetništvo (1 - sploh se mi ne zdi perspektivno, 2 - ne zdi se mi perspektivno, 3 - zdi se mi v enaki meri perspektivno kot neperspektivno, 4 - zdi se mi perspektivno, 5 - zdi se mi zelo perspektivno)

6 Turizem (1 - sploh se mi ne zdi perspektivno, 2 - ne zdi se mi perspektivno, 3 - zdi se mi v enaki meri perspektivno kot neperspektivno, 4 - zdi se mi perspektivno, 5 - zdi se mi zelo perspektivno)

Q17 (če Q15 = 1, 2) Zakaj se vam na splošno ne zdi perspektivno, kaj menite, da v Sloveniji najbolj manjka za vzpostavitev ali okrepitev sodelovanja?

1 Slovenija je na splošno premalo odprta za sodelovanje z državo mojega trenutnega bivanja (tj. ZDA ali Kanada)

2 S strani Slovenije ni jasno izraženega interesa za sodelovanje

3 V Sloveniji prevladuje mentaliteta, da se ničesar ne da narediti, zato na tej strani manjka angažiranosti za sodelovanje

4 Manjka mi transparentno poročanje o možnostih za sodelovanje s Slovenijo, saj sam/-a ne vem, na koga naj se obrnem oz. nimam dovolj časa, da bi samoiniciativno iskal/-a možnosti

5 Sodelovanje s Slovenijo je preveč postopkovno in birokratsko zahtevno, da bi se izplačalo državi mojega trenutnega bivanja (tj. ZDA ali Kanada)

6 Slovenija ne more ničesar novega prispevati državi mojega trenutnega bivanja (tj. ZDA ali Kanada)

7 Drugo: _____

Q18 Ali ste do sedaj na vašem profesionalnem področju že sodelovali s Slovenijo iz tujine?

1 Ne

2 Da

Q19 (če Q18 = Da) Na kakšen način ste sodelovali?

(možnih je več odgovorov)

1 S pomočjo pri vzpostavljanju stikov s podjetji/organizacijami v ZDA/Kanadi

2 Z zagovarjanjem interesov Slovenije pred oblastmi v ZDA/Kanadi

3 Z omogočanjem dostopov do virov (literature, baz, ipd.)

4 S pomočjo pri sklepanju sporazumov

5 S predstavitvijo primerov dobrih praks v ZDA/Kanadi pred slovenskim občinstvom

6 Z aktivno participacijo v slovenskem društvu/organizaciji

7 Drugo: _____

Q20 Bi želeli v prihodnje s Slovenijo sodelovati na vašem profesionalnem področju? Če že sodelujete, ali bi želeli sodelovati še na kakšen drug način / intenzivneje kot do sedaj?

1 Ne

2 Da

Q21 (če Q20 = Da) Na kakšen način bi sodelovali?

Možnih je več odgovorov.

1 S pomočjo pri vzpostavljanju stikov s podjetji/organizacijami v ZDA/Kanadi

2 Z zagovarjanjem interesov Slovenije pred oblastmi v ZDA/Kanadi

3 Z omogočanjem dostopov do virov (literature, baz, ipd.)

4 S pomočjo pri sklepanju sporazumov

5 S predstavitvijo primerov dobrih praks v ZDA/Kanadi pred slovenskim občinstvom

6 Z aktivno participacijo v slovenskem društvu/organizaciji

7 Drugo: _____

QX (če Q20 = Ne) Zakaj ne?

1 S Slovenijo sem že poskusil sodelovati, vendar ni bilo interesa

2 Ne zdi se mi, da bi bila Slovenija odprta za sodelovanje na mojem profesionalnem področju

3 Sodelovanje s Slovenijo je preveč postopkovno in birokratsko zahtevno

4 S strani Slovenije manjka poročanje o možnostih za sodelovanje, saj sam/-a ne vem, na koga naj se obrnem oz. nimam dovolj časa, da bi samoiniciativno iskal/-a možnosti

5 Sodelovanje s Slovenijo na mojem profesionalnem področju se mi ne zdi perspektivno.

6 Nikoli nisem o tem razmišljal/-a.

7 Drugo: _____

// RAZDELITEV VPRAŠANJ PO POSAMEZNIH SKUPINAH, KI NAS ZANIMAJO

// VPRAŠANJA ZA POSAMEZNIKE, KI NE SPADAJO NE V SKUPINO INTELEKTUALCEV, NE KULTURNIKOV IN NE GOSPODARSTVENIKOV

(Če Q14 = 4)

Q22 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za povezovanje in združevanje Slovencev po svetu?

1 Ne

2 Da

Q23 (če Q22 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi s povezovanjem in združevanjem Slovencev po svetu, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih povezovanja in združevanja na različnih področjih

4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki omogočajo mreženje Slovencev po svetu

5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki omogočajo mreženje Slovencev po

svetu

6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih povezovanju in združevanju Slovencev po svetu

7 Z vzpostavitvijo baze vseh obstoječih organizacij in institucij, ki delujejo na povezovanju in združevanju Slovencev po svetu, kjer se spremlja njihove aktivnosti in možnosti za sodelovanje, ki jih ponujajo

8 Drugo: _____

Q24 (če Q22 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za povezovanje in združevanje Slovencev po svetu?

Odprto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q25 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za navezovanje Slovencev po svetu na Slovenijo?

1 Ne

2 Da

Q26 (če Q25 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi z navezovanjem Slovencev po svetu na Slovenijo, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih sodelovanja s Slovenijo na različnih področjih

4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje Slovencev po svetu s Slovenijo

5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje Slovencev po svetu s Slovenijo

6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih vzpostavljanju in okrepitvi sodelovanja Slovenije s Slovenci po svetu

7 Z vzpostavitvijo baze Slovencev po svetu in spremljanjem teh, ki so se izselili, ter ustrezno komunikacijo in ponujanjem možnosti sodelovanja v Sloveniji ipd.

8 S podporo akademskega izmenjevanja znanja, npr. financiranjem skupnih raziskav slovenske univerze in univerz v tujini, podpiranjem gostujočih predavavj na slovenski univerzi

9 S ponujanjem možnosti (delno) financiranega obiska domovine določenim številom posameznikov vsako leto ali finančne pomoči organizacijam, ki ponujajo obisk domovine

10 S (finančno) podporo ustanavljanju podjetij, ki bi imele podružnico tudi v Sloveniji

11 Drugo: _____

Q27 (če Q25 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za navezovanje Slovencev po svetu na Slovenijo?

Odprto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

// VPRAŠANJA ZA INTELEKTUALCE

(Če Q14 = 1)

Q28 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za povezovanje in združevanje slovenskih intelektualcev po svetu?

1 Ne

2 Da

Q29 (če Q28 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi s povezovanjem in združevanjem slovenskih intelektualcev po svetu, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih povezovanja Slovencev po svetu na področju znanosti in izobraževanja

4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih intelektualcev po svetu

5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih intelektualcev po svetu

6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih povezovanju in združevanju slovenskih intelektualcev po svetu

7 Z vzpostavitvijo baze vseh obstoječih organizacij in institucij, ki delujejo na povezovanju slovenskih intelektualcev po svetu, kjer se spremlja njihove aktivnosti in možnosti za

sodelovanje, ki jih ponujajo

8 Drugo: _____

Q30 (če Q28 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za povezovanje in združevanje slovenskih intelektualcev po svetu?

Odprto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q31 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo?

1 Ne

2 Da

Q32 (če Q31 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi z navezovanjem slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom

3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih sodelovanja s Slovenijo na področju znanosti in izobraževanja

4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih intelektualcev po svetu s Slovenijo

5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih intelektualcev po svetu s Slovenijo

6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih vzpostavljanju in okrepitvi sodelovanja Slovenije s slovenskimi intelektualci po svetu

7 Z vzpostavitvijo baze slovenskih intelektualcev po svetu in spremljanjem teh, ki so se izselili, ter ustrezno komunikacijo in ponujanjem možnosti sodelovanja ipd.

8 S podporo akademskega izmenjevanja znanja, npr. financiranjem skupnih raziskav slovenske univerze in univerz v tujini, podpiranjem gostujočih predavateljev na slovenski univerzi

9 S ponujanjem možnosti (delno) financiranega obiska domovine določenim številom posameznikov vsako leto ali finančna pomoč organizacijam, ki ponujajo obisk domovine v znanstveno-raziskovalne in izobraževalne namene

10 Drugo: _____

Q33 (če Q31 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo?

Odrpto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q34 Ali se vam na splošno zdi, da Slovenija dovolj podpira delovanje slovenskih intelektualcev po svetu?

- 1 - Slovenija nikakor ne podpira delovanje slovenskih intelektualcev po svetu
- 2 - Slovenija deloma podpira delovanje slovenskih intelektualcev po svetu
- 3 - Slovenija podpira delovanje slovenskih intelektualcev po svetu
- 4 - Slovenija zelo podpira delovanje slovenskih intelektualcev po svetu

// VPRAŠANJA ZA KULTURNIKE

(če Q14 = 2)

Q35 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za povezovanje in združevanje slovenskih kulturnikov po svetu?

- 1 Ne
- 2 Da

Q36 (če Q35 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi s povezovanjem in združevanjem slovenskih kulturnikov po svetu, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

- 1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih sodelovanja Slovencev po svetu na kulturnem področju
- 4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih kulturnikov po svetu
- 5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih

kulturnikov po svetu

6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih povezovanju in združevanju slovenskih kulturnikov po svetu

7 Z vzpostavitvijo baze vseh obstoječih organizacij in institucij, ki delujejo na povezovanju slovenskih kulturnikov po svetu, kjer se spremlja njihove aktivnosti in možnosti za sodelovanje, ki jih ponujajo

8 Drugo: _____

Q37 (če Q35 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za povezovanje in združevanje slovenskih kulturnikov po svetu?

Odrpto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q38 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih kulturnikov po svetu na Slovenijo?

- 1 Ne
- 2 Da

Q39 (če Q38 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi z navezovanjem slovenskih kulturnikov po svetu na Slovenijo, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

- 1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih sodelovanja s Slovenijo na področju kulture
- 4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih kulturnikov po svetu s Slovenijo
- 5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih kulturnikov po svetu s Slovenijo
- 6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih vzpostavljanju in okrepitvi sodelovanja Slovenije s slovenskimi kulturniki po svetu
- 7 Z vzpostavitvijo baze slovenskih kulturnikov po svetu in spremljanjem teh, ki so se izselili, ter ustrezno komunikacijo in ponujanjem možnosti sodelovanja ipd.

8 S ponujanjem možnosti (delno) financiranega obiska domovine določenim številom posameznikom vsako leto ali finančna pomoč organizacijam, ki ponujajo obisk domovine v namene kulturnega izpopolnjevanja

9 Drugo: _____

Q40 (če Q38 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za navezovanje slovenskih kulturnikov po svetu na Slovenijo?

Odprto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q41 Ali se vam na splošno zdi, da Slovenija dovolj podpira delovanje slovenskih kulturnikov po svetu?

- 1 - Slovenija nikakor ne podpira delovanje slovenskih kulturnikov po svetu
- 2 - Slovenija deloma podpira delovanje slovenskih kulturnikov po svetu
- 3 - Slovenija podpira delovanje slovenskih kulturnikov po svetu
- 4 - Slovenija zelo podpira delovanje slovenskih kulturnikov po svetu

// VPRAŠANJA ZA GOSPODARSTVENIKE

(Če Q14 = 3)

Q42 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za povezovanje in združevanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu?

- 1 Ne
- 2 Da

Q43 (če Q42 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi s povezovanjem in združevanjem slovenskih gospodarstvenikov po svetu, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

- 1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih povezovanja Slovencev po svetu na gospodarskem področju

4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih gospodarstvenikov po svetu

5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki omogočajo mreženje slovenskih gospodarstvenikov po svetu

6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih povezovanju in združevanju slovenskih gospodarstvenikov po svetu

7 Z vzpostavitvijo baze vseh obstoječih organizacij in institucij, ki delujejo na povezovanju slovenskih gospodarstvenikov po svetu, kjer se spremlja njihove aktivnosti in možnosti za sodelovanje, ki jih ponujajo

8 Drugo: _____

Q44 (če Q42 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za povezovanje in združevanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu?

Odprto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q45 Ali se vam zdi, da Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu na Slovenijo?

- 1 Ne
- 2 Da

Q46 (če Q45 = Ne) Kaj mislite, da bi Slovenija lahko bolje delala v povezavi z navezovanjem slovenskih gospodarstvenikov po svetu na Slovenijo, kje vidite prostor za izboljšave?

(lahko izberejo 1-3 odgovore)

- 1 Z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 2 Z zagotavljanjem "moralne" podpore pri delovanju organizacijam, ki delujejo s tem namenom
- 3 Z zagotovitvijo ustrezne informacijske podpore o možnostih sodelovanja s Slovenijo na gospodarskem področju
- 4 S spodbujanjem organizacije dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu s Slovenijo
- 5 Z aktivnim vključevanjem v organizacijo dogodkov, ki odpirajo priložnosti za sodelovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu s Slovenijo
- 6 Z ustanavljanjem informacijsko-komunikacijskih centrov, namenjenih vzpostavljanju in

- okrepitvi sodelovanja Slovenije s slovenskimi gospodarstveniki po svetu
- 7 Z vzpostavitvijo baze slovenskih gospodarstvenikov po svetu in spremljanjem teh, ki so se izselili, ter ustrezno komunikacijo in ponujanjem možnosti sodelovanja ipd.
- 8 S ponujanjem možnosti (delno) financiranega obiska domovine določenim številom posameznikov vsako leto ali finančna pomoč organizacijam, ki ponujajo obisk domovine v gospodarske in podjetniške namene
- 9 S (finančno) podporo ustanavljanj podjetij, ki bi imele podružnico tudi v Sloveniji
- 10 S (finančno) podporo start-up podjetij Slovencev v ZDA / Kanadi
- 11 S promoviranjem slovenskih gospodarstvenikov podjetjem v Sloveniji
- 12 Drugo: _____

Q47 (če Q45 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks, zaradi katerih menite, da Slovenija dela veliko za navezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu na Slovenijo?

Odrpto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q48 Ali se vam na splošno zdi, da Slovenija dovolj podpira delovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu?

- 1 - Slovenija nikakor ne podpira delovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu
- 2 - Slovenija deloma podpira delovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu
- 3 - Slovenija podpira delovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu
- 4 - Slovenija zelo podpira delovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu

Q49 - Ali ocenjujete, da je v vaši trenutni državi bivanja (tj. ZDA ali Kanada) dovolj aktivnosti in promocije za potencialne investitorje, ki bi želeli vstopiti na slovenski trg oz. preko Slovenije na trg širše regije?

- 1 Ne
- 2 Da

Q50 (če Q49 = Da) Ali nam lahko navedete primere dobrih praks aktivnosti in promocij, ki jih vaša trenutna država bivanja izvaja ta potencialne investitorje, ki bi želeli vstopiti na slovenski trg?

Odrpto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

Q51 Ali lahko navedete predloge izboljšav, ki bi jih vaša trenutna država bivanja la-

hko sprejela, da bi bilo več aktivnosti in promocije za potencialne investitorje, ki bi želeli vstopiti na slovenski trg?

Odrpto vprašanje. Pusti se jim 4 odprta okenca, da lahko različne prakse naštejejo v različnih okencih.

// PREDZADNJI VPRAŠANJI ZA VSE

Q52 Ali imate kakšen predlog, kako bi Slovenija v prihodnje še lahko samoiniciativno stopila v stik s slovenskimi organizacijami, društvi in institucijami v ZDA in Kanadi z namenom povezovanja ali sodelovanja?

Odrpto vprašanje.

Q53 Ali imate kakšen predlog, kako bi Slovenija v prihodnje še lahko samoiniciativno stopila v stik s Slovenci po svetu (posamezniki) z namenom povezovanja ali sodelovanja?

Odrpto vprašanje.

// ZADNJI SKLOP VPRAŠANJ ZA VSE

Q54 Ali ste do sedaj bili del organizacije/združenja/ipd., ki deluje na področju promocije Slovenije v državi, kjer trenutno živite?

- 1 Ne
- 2 Da

Q55 (če Q54 = Da) Na kakšen način promovirate Slovenijo v sklopu organizacije/združenja/ipd.?

(možnih je več odgovorov)

- 1 Promoviranje študija v Sloveniji
- 2 Promoviranje slovenskega znanja, kroženje znanja
- 3 Promoviranje slovenskih znanstvenih dosežkov in znanstvenikov
- 4 Promoviranje slovenskih narodnih običajev in navad
- 5 Promoviranje slovenskega jezika
- 6 Promoviranje slovenskih avtorjev in literature
- 7 Promoviranje slovenske umetnosti
- 8 Promoviranje slovenskih izdelkov
- 9 Promoviranje Slovenije kot destinacijo, primerno za ustalitev in začetek družine
- 10 Za morebitno poslovno, gospodarsko sodelovanje

11 Kot turistično destinacijo

12 Drugo: _____

Q56 (če Q54 = Da) Preko katere organizacije/združenja delate na promociji Slovenije?

Odprto vprašanje.

Q57 Ali bi v prihodnosti radi bili del (še katere) organizacije/združenja/ipd., ki deluje na promociji Slovenije državi, kjer trenutno živite?

1 Ne

2 Da

Q58 (če Q57 = Da) Ali že veste, preko katere organizacije bi lahko delali na promociji Slovenije? Če da, pri kateri?

1 Ne

2 Da: _____

Q59 (če Q57 = Da) Na kakšen način bi kot del organizacije v prihodnosti promovirali Slovenijo?

(možnih je več odgovorov)

1 Promoviranje študija v Sloveniji

2 Promoviranje slovenskega znanja, kroženje znanja

3 Promoviranje slovenskih znanstvenih dosežkov in znanstvenikov

4 Promoviranje slovenskih narodnih običajev in navad

5 Promoviranje slovenskega jezika

6 Promoviranje slovenskih avtorjev in literature

7 Promoviranje slovenske umetnosti

8 Promoviranje slovenskih izdelkov

9 Promoviranje Slovenije kot destinacijo, primerno za ustalitev in začetek družine

10 Za morebitno poslovno, gospodarsko sodelovanje

11 Kot turistično destinacijo

12 Drugo: _____

Q60 (če Q57 = Ne) Zakaj ne?

Odprto vprašanje.

Q61 Ali sami kakorkoli delate na promociji Slovenije?

1 Ne

2 Da

Q62 (če Q61 = Da) Na kakšen način sami delate na promociji Slovenije?

(možnih je več odgovorov)

1 Promoviranje študija v Sloveniji

2 Promoviranje slovenskega znanja, kroženje znanja

3 Promoviranje slovenskih znanstvenih dosežkov in znanstvenikov

4 Promoviranje slovenskih narodnih običajev in navad

5 Promoviranje slovenskega jezika

6 Promoviranje slovenskih avtorjev in literature

7 Promoviranje slovenske umetnosti

8 Promoviranje slovenskih izdelkov

9 Promoviranje Slovenije kot destinacijo, primerno za ustalitev in začetek družine

10 Za morebitno poslovno, gospodarsko sodelovanje

11 Kot turistično destinacijo

12 Drugo: _____

Q63 Ali bi v prihodnosti sami radi delali na promociji Slovenije?

1 Ne

2 Da

Q64 (če Q63 = Da) Na kakšen način, imate že kakšno idejo?

(možnih je več odgovorov)

1 Promoviranje študija v Sloveniji

2 Promoviranje slovenskega znanja, kroženje znanja

3 Promoviranje slovenskih znanstvenih dosežkov in znanstvenikov

4 Promoviranje slovenskih narodnih običajev in navad

5 Promoviranje slovenskega jezika

6 Promoviranje slovenskih avtorjev in literature

7 Promoviranje slovenske umetnosti

8 Promoviranje slovenskih izdelkov

9 Promoviranje Slovenije kot destinacijo, primerno za ustalitev in začetek družine

10 Za morebitno poslovno, gospodarsko sodelovanje

11 Kot turistično destinacijo

12 Drugo: _____

Q65 (če Q63 = Ne) Zakaj ne?

Odprto vprašanje.

NA KONCU VPRAŠALNIKA:

(Opcijsko) Če želite še v prihodnosti sodelovati z nami na podobnih raziskavah ali drugih projektih, nam lahko na sledeči povezavi [povezava do Google Forma] pustite vaš kontakt. Če se strinjate s tem, da je vaš kontakt javno dostopen na naši spletni strani, v namen javnega popisa / imenika posameznikov, živečih v ZDA in Kanadi, lahko na povezavi to ustrezno označite. Sicer pa bo vaš kontakt hranjen in uporabljen le interno s strani Inštituta ASEF in ne bo nikjer javno dostopen. Če se za to sedaj ne odločite in si kasneje premislite, nas lahko kontaktirate na e-mail info@asef.net.

Priloga 2: Surovi rezultati vprašalnika

Tabela 1 Država trenutnega bivanja vseh respondentov

Država trenutnega bivanja	f	%
ZDA	117	60,94
Kanada	75	39,06
	192	100

Tabela 2 Število respondentov, ki so bili rojeni v Sloveniji

Rojeni v Sloveniji	f	%
Ne	94	48,96
Da	98	51,04
	192	100

Tabela 3 Število respondentov, ki so bili izseljeni pred in po letu 1991

Država trenutnega bivanja	f	%
Pred 1991	27	27,27
Po 1991	72	72,73
	99	100

Tabela 4 Število respondentov po posameznem področju delovanja, ki je predmet našega zanimanja.

Področje delovanja	f	%
intelektualec	85	39,91
kulturnik	21	9,86
gospodarstvenik, podjetnik	52	24,41
nič od naštetega	55	25,82
	213	100

Tabela 5 Število respondentov po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti splošnega sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo.

Perspektivnost sodelovanja države bivanja - Slovenija	f	%
1	14	7,33
2	22	11,52
3	60	31,41
4	63	32,98
5	32	16,75
	191	100

Tabela 6 Število respondentov po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju izobrazbe.

Izobraževanje	f	%
1	17	8,90
2	30	15,71
3	54	28,27
4	63	32,98
5	27	14,14
	191	100

Tabela 7 Število respondentov po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti.

Znanstveno-raziskovalna dejavnost	f	%
1	13	6,81
2	35	18,32
3	55	28,80
4	54	28,27
5	34	17,80
	191	100

Tabela 8 Število respondentov po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju kulture.

Kultura	f	%
1	13	6,81
2	35	13,09
3	69	36,13
4	61	31,94
5	23	12,04
	191	100

Tabela 9 Število respondentov po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju umetnosti.

Umetnost	f	%
1	14	7,33
2	35	18,32
3	76	39,79
4	46	24,0
5	20	10,47
	191	100

Tabela 10 Število respondentov po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju gospodarstva in podjetništva.

Gospodarstvo in podjetništvo	f	%
1	9	4,71
2	29	15,18
3	67	35,08
4	54	28,27
5	32	16,75
	191	100

Tabela 11 Število respondentov po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju turizma.

Znanstveno-raziskovalna dejavnost	f	%
1	7	3,66
2	17	8,90
3	44	23,04
4	71	37,17
5	52	27,23
	191	100

Tabela 12 Število respondentov, ki so v preteklosti že profesionalno sodelovali s Slovenijo.

Ste profesionalno že sodelovali s Slovenijo iz tujine?	f	%
ne	13	63,87
da	35	36,13
	191	100

Tabela 13 Število respondentov, ki si želijo v prihodnosti profesionalno sodelovati s Slovenijo.

Želja v prihodnosti (dodatno) sodelovati s Slovenijo	f	%
ne	66	34,55
da	125	65,45
	191	100

Tabela 14 Število ostalih respondentov po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za povezovanje Slovencev po svetu.

Ali Slovenija dela dovolj za povezovanje Slovencev po svetu?	f	%
ne	38	70,37
da	16	29,63
	54	100

Tabela 15 Število intelektualcev po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih intelektualcev po svetu.

Ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih intelektualcev po svetu?	f	%
ne	60	77,92
da	17	22,08
	77	100

Tabela 16 Število kulturnikov po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih kulturnikov po svetu.

Ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih kulturnikov po svetu?	f	%
ne	17	94,44
da	1	5,56
	18	100

Tabela 17 Število gospodarstvenikov po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu.

Ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu?	f	%
ne	39	88,64
da	5	11,36
	44	100

Tabela 18 Število ostalih respondentov po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za navezovanje Slovencev po svetu na Slovenijo.

Ali Slovenija dela dovolj za navezovanje Slovencev po svetu na Slovenijo?	f	%
ne	37	68,52
da	17	31,48
	54	100

Tabela 19 Število intelektualcev po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo.

Ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo?	f	%
ne	60	77,92
da	17	22,08
	77	100

Tabela 20 Število kulturnikov po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih kulturnikov po svetu na Slovenijo.

Ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih kulturnikov po svetu na Slovenijo?	f	%
ne	15	83,33
da	3	16,67
	18	100

Tabela 21 Število gospodarstvenikov po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu na Slovenijo.

Ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu na Slovenijo?	f	%
ne	38	86,36
da	6	13,64
	44	100

Tabela 22 Število respondentov, ki so del združenja, ki deluje na promociji Slovenije.

Ali ste del organizacije/združenja/ipd., ki deluje na promociji Slovenije v državi, kjer živite?	f	%
ne	96	59,26
da	66	40,74
	162	100

Tabela 23 Število respondentov, ki si želi biti del združenja, ki deluje na promociji Slovenije.

Ali bi v prihodnosti radi bili del organizacije/združenja/ipd., ki promovira Slovenijo v državi, kjer živite?	f	%
ne	43	26,54
da	119	73,46
	162	100

Tabela 24 Število respondentov, ki že ima jasno idejo o tem, kateremu združenju bi se lahko priključil za promocijo Slovenije.

Ali že veste, preko katere organizacije bi lahko delali na promociji Slovenije?	f	%
ne	99	83,19
da	20	16,81
	119	100

Tabela 25 Število respondentov, ki samostojno delajo na promociji Slovenije.

Ali sami kakorkoli delate na promociji Slovenije?	f	%
ne	60	37,50
da	100	62,50
	160	100

Tabela 26 Število respondentov, ki ima željo v prihodnosti delati na promociji Slovenije.

Ali bi v prihodnosti sami radi (dodatno) delali na promociji Slovenije?	f	%
ne	56	35,00
da	104	65,00
	160	100

UGOTOVITVE, VEZANE NA CILJNO POPULACIJO (INTELEKTUALEC, KULTURNIK, GOSPODARSTVENIK, IZSELJEN PO LETU 1991)

Tabela 27 Država trenutnega bivanja vseh respondentov ciljne populacije.

Država trenutnega bivanja	f	%
ZDA	49	87,50
Kanada	7	12,50
	56	100

Tabela 28 Respondenti ciljne populacije glede na področje delovanja, ki je predmet našega zanimanja.

Področje delovanja	f	%
intelektualec	40	63,49
kulturnik	6	9,52
gospodarstvenik, podjetnik	17	26,98
	63	100

Tabela 29 Število oseb ciljne populacije po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti splošnega sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo.

Perspektivnost sodelovanja države bivanja - Slovenija	f	%
1	4	7,14
2	6	10,71
3	19	33,93
4	19	33,93
5	8	14,29
	56	100

Tabela 30 Število respondentov ciljne populacije po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju izobrazbe.

Izobraževanje	f	%
1	4	7,14
2	6	10,71
3	19	33,93
4	19	33,93
5	8	14,29
	56	100

Tabela 31 Število respondentov ciljne populacije po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti.

Znanstveno-raziskovalna dejavnost	f	%
1	4	7,14
2	9	16,07
3	11	19,64
4	17	30,36
5	15	26,79
	56	100

Tabela 32 Število respondentov ciljne populacije po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju kulture.

Kultura	f	%
1	5	8,93
2	13	23,21
3	22	39,29
4	13	23,21
5	3	5,36
	56	100

Tabela 33 Število oseb ciljne populacije po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti splošnega sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo.

Umetnost	f	%
1	5	8,93
2	10	17,86
3	28	50,00
4	10	17,86
5	3	5,36
	56	100

Tabela 34 Število respondentov ciljne populacije po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju gospodarstva in podjetništva.

Gospodarstvo in podjetništvo	f	%
1	1	1,79
2	8	14,29
3	21	37,50
4	17	30,36
5	9	16,07
	56	100

Tabela 35 Število respondentov ciljne populacije po posamezni stopnji mnenja o perspektivnosti sodelovanja njihove države bivanja s Slovenijo na področju znanstveno-raziskovalne dejavnosti.

Turizem	f	%
1	1	1,79
2	6	10,71
3	11	19,64
4	20	35,71
5	18	32,14
	56	100

Tabela 36 Število respondentov ciljne populacije, ki so v preteklosti že profesionalno sodelovali s Slovenijo.

Ste profesionalno že sodelovali s Slovenijo iz tujine?	f	%
ne	26	46,43
da	30	53,57
	56	100

Tabela 37 Število respondentov ciljne populacije, ki si želi v prihodnosti profesionalno sodelovati s Slovenijo.

Želja v prihodnosti (dodatno) sodelovati s Slovenijo	f	%
ne	10	17,86
da	46	82,14
	56	100

Tabela 38 Število intelektualcev ciljne populacije po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih intelektualcev po svetu.

Ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih intelektualcev po svetu?	f	%
ne	28	73,68
da	10	26,32
	38	100

Tabela 39 Število kulturnikov ciljne populacije po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih kulturnikov po svetu.

Ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih kulturnikov po svetu?	f	%
ne	5	100,00
da	0	0,00
	5	100

Tabela 40 Število gospodarstvenikov ciljne populacije po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu.

Ali Slovenija dela dovolj za povezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu?	f	%
ne	10	100,00
da	0	0,00
	10	100

Prav tako so udeleženci ciljne populacije iz vseh področjih delovanja mnenja, da Slovenija **ne dela dovolj za navezovanje Slovencev po svetu na Slovenijo**, in sicer 76 % vseh intelektualcev (tabela 41), 100 % kulturnikov (tabela 42) ter 100 % gospodarstvenikov (tabela 43).

Tabela 41 Število intelektualcev ciljne populacije po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo.

Ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih intelektualcev po svetu na Slovenijo?	f	%
ne	29	76,32
da	9	23,68
	38	100

Tabela 42 Število kulturnikov ciljne populacije po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih kulturnikov po svetu na Slovenijo.

Ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih kulturnikov po svetu na Slovenijo?	f	%
ne	5	100,00
da	0	0,00
	5	100

Tabela 43 Število gospodarstvenikov ciljne populacije po mnenju, ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu na Slovenijo.

Ali Slovenija dela dovolj za navezovanje slovenskih gospodarstvenikov po svetu na Slovenijo?	f	%
ne	16	100,00
da	0	0,00
	16	100

Tabela 44 Število respondentov ciljne populacije, ki so del združenja, ki deluje na promociji Slovenije.

Ali ste del organizacije/združenja/ipd., ki deluje na promociji Slovenije v državi, kjer živite?	f	%
ne	35	68,63
da	16	31,37
	51	100

Tabela 45 Število respondentov ciljne populacije, ki si želi biti del združenja, ki deluje na promociji Slovenije.

Ali bi v prihodnosti radi bili del organizacije/združenja/ipd., ki promovira Slovenijo državi, kjer živite?	f	%
ne	35	68,63
da	16	31,37
	51	100

Tabela 46 Število respondentov ciljne populacije, ki že ve, preko katere organizacije bi lahko sodelovali za promocijo Slovenije.

Ali že veste, preko katere organizacije bi lahko delali na promociji Slovenije?	f	%
ne	34	82,93
da	7	17,07
	41	100

Tabela 47 Število udeležencev ciljne populacije, ki samostojno delajo na promociji Slovenije

Ali sami kakorkoli delate na promociji Slovenije?	f	%
ne	17	33,33
da	34	66,67
	51	100

Tabela 48 Število udeležencev ciljne populacije, ki si v prihodnosti želi samostojno delati na promociji Slovenije.

Ali bi v prihodnosti sami radi (dodatno) delali na promociji Slovenije?	f	%
ne	18	35,29
da	33	64,71
	51	100

Priloga 3: Okvirna vprašanja fokusnih skupin (kulturniki, izvajava ASEF)

Uvodni vprašanja:

- Ali je po vašem za Slovenijo sploh pomembno, in če je, zakaj, da bi podpirala dejavnosti slovenskih kulturnikov na tujem in njihovo povezovanje s Slovenijo?
- Ali ste se, ko ste odšli na tuje, kaj povezali s tam živečimi Slovenci? Koliko teh povezav imate danes? Zakaj se vam to zdi oziroma se vam ne zdi pomembno?

Podpora:

- Ali menite, da Slovenija dovolj podpira povezovanje slovenskih kulturnikov po svetu? Imate kakšne predloge, želje, kako bi lahko to bolje počela?
- Ali imate dovolj podpore s strani Slovenije na vašem področju delovanja? Kaj vam tukaj manjka, kje si želite prejemati več podpore?

Sodelovanje:

- Ali se vam zdi, da je v Sloveniji dovolj aktivnosti na področju kulture, katerim bi se lahko profesionalno priključili iz tujine? Si želite več projektov, ki bi delovali med Slovenijo ter vašo trenutno državo bivanja in kaj manjka do uresničitve teh?
- Ali poznate organizacije, ki delujejo na področju povezovanja slovenskih kulturnikov ali na splošno vseh Slovencev po svetu? Ste člani katerega izmed teh? Si to želite biti v prihodnje? Zakaj ja in zakaj ne?
- Ali ste tekom svojega bivanja v tujini že poskusili sodelovati s Slovenijo? Nam lahko opišete, kje prišlo do zapletov?
- Če bi vam sedaj dali dovoljšna sredstva za to, da bi lahko povečali transatlantsko sodelovanje v vaši stroki, kaj bi naredili? Podajte nam tri ideje, na kakšen način bi se lotili gradnje boljših povezav.
- Kje v tej ideji vidite največji problem, kaj bi vzelo največ časa / kaj bi bilo najdražje za izvedbo / kaj bi bilo logistično najtežje izpeljati?

Prepoznavnost:

- Kako menite, da bi Slovenija lahko poskrbela za večjo prepoznavnost slovenskih kulturnikov po svetu ter njihovih dosežkov? Ali to že dovolj dela ter kje vidite priložnosti za izboljšave?

Promocija:

- Ali že kako delujete na področju promocije Slovenije? Si želite to v prihodnje delati ter ob katerih pogojih, ob kakšni podpori bi to bili pripravljeni narediti?

Zaključni vprašanji:

- V kolikšni meri menite, da bi morala zgoraj navedene stvari iniciirati država in v kolikšni meri so lahko odvisne le če pridejo "od spodaj" - torej če vi, ki delujete na tujem poskušate sodelovati s Slovenijo ter jo promovirati?
- Glede na to, da vemo, da so finančna sredstva vedno omejena (poleg tega pa je Slovenija že sedaj nadpovprečna kar se tiče finančne podpore diaspori, druge države gledajo predvsem, kako bodo prihajali prilivi iz diaspore domov), katere stvari menite, da je mogoče narediti brez (večjega) finančnega vložka? Katere dejavnosti povezovanja in sodelovanja vidite brez finančne podpore s strani Slovenije?

Priloga 4: Okvirna vprašanja fokusnih skupin (akademiki oziroma intelektualci, izvaja ASEF)

Uvodni vprašanji:

- Ali je po vašem za Slovenijo sploh pomembno, in če je, zakaj, da bi podpirala dejavnosti slovenskih intelektualcev na tujem in njihovo povezovanje s Slovenijo?
- Ali ste se, ko ste odšli na tuje, kaj povezali s tam živečimi Slovenci? Koliko teh povezav imate danes? Zakaj se vam to zdi oziroma se vam ne zdi pomembno?

Podpora:

- Ali imate dovolj podpore s strani Slovenije na vašem področju delovanja? Kaj vam tukaj manjka, kje si želite prejemati več podpore?

Sodelovanje:

- Ali si želite s Slovenijo profesionalno sodelovati iz vaše trenutne države bivanja? Ali poznate priložnosti za sodelovanje, menite da jih je dovolj? Imate kakšen predlog, kako bi lahko Slovenija omogočila še več priložnosti za sodelovanje? Si želite več projektov, ki bi delovali med Slovenijo ter vašo trenutno državo bivanja in kaj manjka do uresničitve teh?
- Če ste študirali v tujini ali delate na univerzi, imate kakšen predlog, kako bi se lahko Slovenci povezali na tujih univerzah? Kljub manjši številčnosti Slovencev, zaradi česar ni kluba Slovencev.
- Ali poznate organizacije, ki delujejo na področju povezovanja slovenskih intelektualcev ali na splošno vseh Slovencev po svetu? Ste člani katerega izmed teh? Si to želite biti v prihodnje? Zakaj ja in zakaj ne?
- Ali ste tekom svojega bivanja v tujini že poskusili sodelovati s Slovenijo? Nam lahko opišete, kje prišlo do zapletov?
- Če bi vam sedaj dali dovoljšna sredstva za to, da bi lahko povečali transatlantsko sodelovanje v vaši stroki, kaj bi naredili? Podajte nam tri ideje, na kakšen način bi se lotili gradnje boljših povezav.
- Kje v tej ideji vidite največji problem, kaj bi vzelo največ časa / kaj bi bilo najdražje za izvedbo / kaj bi bilo logistično najtežje izpeljati?

Prepoznavnost:

- Kako menite, da bi Slovenija lahko poskrbela za večjo prepoznavnost slovenskih intelektualcev po svetu ter njihovih dosežkov? Ali to že dovolj dela ter kje vidite priložnosti

za izboljšave?

Promocija:

- Ali že kako delujete na področju promocije Slovenije? Si želite to v prihodnje delati ter ob katerih pogojih, ob kakšni podpori bi to bili pripravljeni narediti?

Zaključni vprašanji:

- V kolikšni meri menite, da bi morala zgoraj navedene stvari iniciirati država in v kolikšni meri so lahko odvisne le če pridejo "od spodaj" - torej če vi, ki delujete na tujem poskušate sodelovati s Slovenijo ter jo promovirati?
- Glede na to, da vemo, da so finančna sredstva vedno omejena (poleg tega pa je Slovenija že sedaj nadpovprečna kar se tiče finančne podpore diaspori, druge države gledajo predvsem, kako bodo prihajali prilivi iz diaspore domov), katere stvari menite, da je mogoče narediti brez (večjega) finančnega vložka? Katere dejavnosti povezovanja in sodelovanja vidite brez finančne podpore s strani Slovenije?

Priloga 5: Okvirna vprašanja fokusnih skupin (godarstveniki, izvajalci NU)

- Ali menite, da Slovenija dovolj podpira vaše delovanje v tujini? Kaj predlagate oz. kaj si želite, da bi Slovenija delala več, da bi vam omogočila več podpore?
- Ali ste zainteresirani za samostojno promocijo Slovenije vaši trenutni državi bivanja? Ali bi si želeli kakšne dodatne pomoči s strani države, da bi lahko še intenzivneje in boljše delali na promociji?
- Ali menite, da Slovenija dovolj dela na razpoznavnosti potencialnim investitorjem v ZDA/Kanadi? Kakšni so vaši predlogi pri tem, da bi Slovenija to boljše počela?
- Ali si želite profesionalno sodelovati s Slovenijo oz. to že počnete? Kaj si želite, da bi Slovenija omogočila, da bi izražali večji interes/željo po sodelovanju?
- Ali imate primer kakšnega preteklega dogodka oz. predlog za dogodek, ki bi bil organiziran v namen povezovanja slovenskih gospodarstvenikov po svetu? Ter v namen promocije Slovenije?
- Ali poznate organizacije, ki delujejo na področju povezovanja slovenskih gospodarstvenikov ali na splošno vseh Slovencev po svetu? Ste člani katerega izmed teh? Si to želite biti v prihodnje? Zakaj ja in zakaj ne?
- Kako je poskrbljeno za mlade in startup slovenske podjetnike, ki želijo delovati na trgu S Amerike?
- Poznate delovanje Slovenskih poslovnih klubov, ki jih financira agencija SPIRIT?
- Ali poznate vavčerje Slovenskega podjetniškega sklada (tržne analize za tuje trge, sodelovanje v poslovnih delegacijah v tujini, sodelovanje na forumih in konferencah v tujini)?
- Kako bi ocenili delovanje ekonomske diplomacije slovenije? Jo sploh poznate?

